

A-15826 0. K 4J.

---

3. 7. 45.

KEVADKÜLV

JA

AGITAATORITE
ÜLESANDED

RK

POLIITILINE KIRJANDUS
TALLINN

KEVADKÜLV

JA

AGITAATORITE

ÜLESANDED

~~101~~

RK

POLIITILINE KIRJANDUS

TALLINN 1945

Весенний сев и задачи агитаторов.
На эстонском языке.

11727
-A-15826
-
gr. 28

MB-02229. Trükkimisele antud 23. IV 45. a. Tell. nr. 701.
Tiraaž 10 200. 7,5 tr-pg.

Trükikoda „Uhiselu“, Tallinn.

Massiline agitatsioonitöö kevadkülvi ettevalmistamise ja läbiviimise perioodil

Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee võttis vastu määruse „Massilisest poliitilisest tööst külas ühenduses kevadkülvi ettevalmistamisega“.

Kõigi talupoegade, MTJ ja riigitalundite töötajate ning põllumajanduse eriteadlaste mobiliseerimise eesmärgil kevadiste põllutööde õigeaegsele ja heale ettevalmistamisele kohustas UK(b)P KK selles otsuses kõiki parteiorganisatsioone laialdaselt arendama massilist poliitilist tööd külas külvi ettevalmistamise ja läbiviimise perioodil.

Eriti hoolikalt peavad poliitilise töö organiseerimisele talurahva hulgas asuma Nõukogude Eesti parteiorganisatsioonid. Tuleb ära kasutada selgitustööks rahvahulkades ja nende mõjutamiseks kõik ideelis-poliitilised vahendid, et saksa fašistliku okupatsiooni tagajärgi kiiremini likvideerida, saksa käsilaste, kodanlike natsionalistide, vaenlik vale ja laim paljastada ja lõplikult rahva teadvusest välja juurida.

Eesti NSV parteiorganisatsioonide kohuseks on poliitilise töö ulatuslik arendamine talurahva kes-

kel. Agitatsioonitööle talupoegade hulgas tuleb tõmmata maakondlik partei-, nõukogude- ja vallaaktiiv, intelligents, eriti õpetajad.

Maa-agitaatorite valik ja kasvatus

EK(b)P KK VI pleenumi otsuse järgi tuleb kõigis valdades luua agitatsiooni-kollektiivid.

Agitatsiooni-kollektiiv on agitaatorite ühendamise ja kasvatamise organisatsiooniline põhivorm.

Valla agitatsiooni-kollektiivi koosseisu peab kuu- luma 7—10 agitaatorit. Et valida säärast agitaato- rite hulka ja süstemaatiliselt organiseerida nende instrueerimist, on tavaliselt vajalik selle töö ette- otsa seada poliitiliselt ettevalmistatud seltsimees.

Valla agitatsiooni-kollektiivi juhiks tuleb leida ja kinnitada igas vallas parteikomitee, täitevkomitee või mõne teise maakondliku organisatsiooni vastutav töötaja, alates maakonna komitee esime- sest sekretärist. Agitatsiooni-kollektiivi juhi peab tingimata kinnitama maakonna parteikomitee büroo.

Agitatsiooni-kollektiivi juhi esimeseks ülesan- deks on agitaatorite isiklik valik kohapeal, vallas, töös ja tegevuses kontrollitud seltsimeeste, eesrind- like tööliste ja talupoegade-uusmaasaajate, töötava intelligentsi (õpetajate, arstide, agronomide), nõu- kogude asutuste töötajate jne. hulgast. Eriti tuleb agitatsioonitööks ära kasutada neid järeleproovi- tud inimesi, kes on võtnud mitmesugustest

vabariiklikest kongressidest (intelligentsi, talurahva, noorsoo, naiste kongress jne.).

Agitatsiooni-kollektiivi koosseisu tuleb tingimata võtta valla töötajaid, — valla täitevkomitee esimees, parteiorganisaator, kommunistlike noorte organisaator, rahvamaja juhataja ja teised.

Agitatsiooni-kollektiivi töö arvestamiseks, agitaatorite informeerimiseks jne. tuleb agitatsiooni-kollektiivi hulgast välja valida üks seltsimees.

Agitaatorite kaadrite reserviks Eesti NSV tingimustes on ka Nõukogude inimesed, kes isiklikult on kannatanud saksa okupantide läbi, või fašistlike bandiitide käe läbi hukkunud Nõukogude patriootide perekonnaliikmed.

Ehk jällegi võivad suureks abiks olla Punaarmee tagasitulnud Isamaasõja invaliidid. Suure tähelepanuga kuulatakse nende jutustusi Punaarmee lahingutegevusest, millest nad on osa võtnud, fašistlike koletiste metsikustest, mida nad on näinud, läbides purustatud külasid ja linnu. Ka neid inimesi tuleb tõmmata agitatsioonitööle.

Missugused on praegu maa-agitaatorite ülesanded?

Töötava talurahva, masina-traktorijaamade ja hobulaenutuspunktide töötajate kõigi jõudude mobiliseerimiseks kevadkülvil õigeaegsele ettevalmistamisele ja läbiviimisele peavad agitaatorid kõigepealt eeskujulikult korraldama elanikkonna igapäevase poliitilise informeerimise. Elanikkonda tuleb süstemaatiliselt informeerida sõjalisest ja

rahvusvahelisest olukorrast. Sellepärast peab teema „Käesolev moment ja sõjalis-poliitiline olukord“ olema iga nädal vestluste plaanis. Sellest ülesandest lähtuvadki küla eesrindlikud agitaatorid. Nad loevad talupoegadele ajalehti, loevad ja selgitavad Kõrgema Ülemjuhataja käskkirju ja Nõukogude Informatsioonibüroo operatiivteateid, vastavad kõigile küsimustele, mis talurahvast huvitavad, ja teostavad nendega kord-kaks nädalas poliitilisi vestlusi.

Vaoküla valla koolijuhataja (Valgamaal) sm. Eenmaa on kahe kuu kestel pidanud kaks loengut ja 10 vestlust elanikkonnale. Vestlused käsitsid käesolevat momenti, NSV Liidu rahvaste sõprust, V. I. Lenini 21. surmapäeva, Punaarmee 27. aastapäeva ja seltsimees Stalini käskkirja 23. veebr. 1945. a., ettevalmistusi kevadkõlviks ja rida teisi. Oma loenguid ja vestlusi illustreeris sm. Eenmaa plakatitega, kaartidega, pildilehtedega, tõi väljavõtteid ilukirjanduslikest teostest. Sm. Eenmaa algatusel organiseerisid Holdre küla talupojad kingituste kogumist Punaarmee võitlejaile.

Maakondlikud parteikomiteed, nende propaganda- ja agitatsiooniosakonnad ja agitatsiooni-kollektiivid peavad erilist tähelepanu pühendama agitaatorite vestluste ideelisele sisule. Agitaatoreid tuleb nende töös aidata. Selle eesmärgiga on hea üksikuid ettevalmistatud vestlusi agitatsiooni-kollektiivides läbi arutada. Agitatsiooni-kollektiivide juhid peavad läbi vaatama üksikute agitaatorite

vestlusplaanid, külastama agitaatorite vestlusi elanikkonnaga, isiklikult või agitatsiooni-kollektiivis tähelepanu juhtima teostatud vestluse puudustele.

Arvesse võttes, et vabariigi elanikkond on ainult üks aasta (1940/41) elanud nõukogude võimu all ja üle kolme aasta saksa fašistliku ning kodanlik-natsionalistliku valepropaganda mõju all, mille sihiks oli Nõukogude Liidu, bolševistliku partei ja Punaarmee laimamine, siis tuleb erilist tähelepanu pühendada niisuguste küsimuste populaarsele selgitamisele, nagu: „Mis on nõukogude võim?“, „Mis on bolševistlik partei, kommunistlik noorsooühing, ametiühingud“, „Nõukogude võimu struktuur“, „NSV Liidu kodanike õigused ja kohustused“ jne.

Poliitilises agitatsioonis tuleb ulatuslikult ära kasutada maata ja vähese maaga talupoegadele maa-andmise fakti kulaklike majapidamiste ja mõisamaade arvel.

Harjumaal on üks parimaid agitaatoreid talupoeg A. Kivirand (Ohtu küla Keila vallas). Enne nõukogude võimu oli ta kehvik, nüüd sai maad.

„Ma elan nüüd hoopis teisiti“, ütleb sm. Kivirand, „ja ma annan kogu oma jõu meie Nõukogude Eesti õitsenguks, nõukogude võimu tugevdamiseks, kes meie ees avas uue elu.“

Sm. Kiviranna sõnad ei erine tegudest. Kahe kuu kestel on ta pidanud kümneid individuaal- ja rühmavestlusi talupoegadega. Informeerides neid sündmustest Isamaasõja rinnetel, kutsub ta talupoegi üles osutama abi kangelaslikule Punaarmeele.

Aleksander Kivirand organiseeris inventari ja seemne kogumist kevadkülviks, riikliku maafondi seemendamiseks ja talupoegade abistamiseks, kel ei ole seemet. Ka sooritas ta suure töö talupoegade organiseerimisel metsatöödeks — Ohtu küla täitis enne tähtaega metsaraietööde plaani.

Tehes suurt tööd leiab sm. Kivirand aega ka oma ideelis-poliitilise taseme tõstmiseks, loeb ajalehti, käib poliitringis.

Samas Harju maakonnas töötab talupoeg Kallis aktiivselt agitaatorina. Tema üleskutsel organiseeriti metsamaterjali väljaveo püüaäevak maad saanud talupoegade hoonete ehitamiseks. Ta organiseeris ka hobuseriistade kogumise hobulaenutuspunktile.

Suurt tööd Helme vallas (Valgamaal) teevad agitaatorid veskitööline sm. Anderson ja talupoeg Jõgi, kes näitavad isikliku eeskujuga, kuidas tuleb abistada Punaarmeed.

Praegu on agitaatori peamiseks ülesandeks iga talupoega, MTJ töötajat teha teadlikuks selles, et eelseisva lõikuse, järelikult ka Punaarmee ja maa leivaga ning toiduainetega, kui ka tööstuse toorainetega varustamise saatust otsustatakse juba praegu kevadkülvie ettevalmistamise perioodil.

Agitaatorid peavad hoolikalt õppima ja talupoegadele ning MTJ töötajaile selgitama NSVL RKN ja UK(b)P KK määrust põllumajanduse arendamise plaanist 1945. aastaks, ettevalmistusest kevadisteks külvitöödeks ja põllumajanduslike kultuuride tõstmise abinõudest.

Selgitades kõigi nende abinõude üldriiklikku tähtsust, mis on näidatud NSVL RKN ja UK(b)P KK määruses, peab agitaator neid otsuseid siduma oma maakonna, valla, oma MTJ praktiliste ülesannetega.

Agitaatorite üheks tähtsaimaks ülesandeks on aidata kaasa sotsialistliku võistluse ulatuslikule arenemisele, tõmmata võistlusse talupoegi, MTJ ja hobulaenuuspunktide töötajaid. Tuleb ulatuslikult populariseerida põllumajanduse eesrindlaste kogemusi kevadkülvi ettevalmistamisel.

Partei ja nõukogude töötajad, kõik agitaatorid peavad püüdma saavutada iga majapidamise, iga valla, iga asula külviplaani täitmist. Kevadkülvi ettevalmistamise käigus tuleb organiseerida endale võetud kohustuste vastastikust kontrollimist, teha selle kontrollimise tulemused teatavaks kogu valla, maakonna elanikkonnale kohalike ajalehtede või raadio kaudu.

Igas vallas peavad olema tahvlid, millel näidatakse külvi ettevalmistamise ja läbiviimise käiku.

Sotsialistliku võistluse näitajaid tuleb täiendada iga viie päeva järele. Tahvel tuleb teha nii, et vallavoliniku nime saaks ümber tõsta üles või alla, olenevalt plaani täitmise %%, s.t. külavolinike nimede järjestus peab rangelt vastama töö edukuse astmele nende piirkonnas. Vastavalt koos külavoliniku nimega tõstetakse ümber ka talunike nimed, kes on eesrindlikud tema piirkonnas.

Ajalehtedes tuleb regulaarselt teadustada külvi

ettevalmistuse käigust ja põllumajanduse eesrindlaste kogemustest.

Näide tahvlist sotsialistliku võistluse käigu näitajatega:

T a h v e l

sotsialistliku võistluse näitajatega kevadkülvi ettevalmistamise ja läbiviimise alal . . . . . vallas.
 " . . . " . . . . . 1945. a.

Järjek. nr.	Küla-voliniku nimi	Ulesanne plaani järgi	Täitmise % %	Kes sammub ees, täitmise % %
1.	Välja, J.	112 ha	75%	1. Takjas 85% 2. Peterson 78% 3. Kaik 77%
2.	Tellman, K.	108 ha	70%	1. Haberman 90% 2. Rämmal 80% 3. Leinus 70%

Kõigis asulais ja masina-traktorijaamades tuleb läbi viia üldised talupoegade ja tööliste koosolekud juhtivate partei ja nõukogude töötajate aruannete läbiarutamiseks, ettekannete kuulamiseks Isamaasõja käesolevast momendist ja töörahva ülesannetest kevadkülvi ettevalmistamisel. Talupojad peavad igakülgsest läbi kaaluma külvi ettevalmistamisega seoses olevad küsimused ja määrama kind-

laks töö tähtjad. Talupoegade koosolekuil tuleb otsustada sotsialistliku võistluse organiseerimise küsimus naabertaluga, asulaga, naabervallaga, välja töötada tingimused ja sõlmida leping parimaks ettevalmistamiseks kevadkülville.

Agitaator peab teadma, kuidas on lugu külvi ettevalmistusega igas majapidamises tema piirkonnas. Agitaator peab koos külavolinikuga hoolitsema selle eest, et külviplaan oleks viidud igasse tallu. Agitaator peab teadma, kuhu talupojal tuleb pöörduda abi saamiseks, peab õigel ajal nõu andma, ütlema, mis teha.

Kogu massilise poliitilise töö keskuseks kevadkülvi ettevalmistamise perioodil peavad olema rahvamajad. Siin tuleb organiseerida loenguid, ettekandeid, vestlusi käesolevast Isamaasõja momendist ja vabariigi järjekordseist ülesandest külvi ettevalmistamise ja läbiviimise perioodil.

Tööle rahvamajades tuleb kaasa tõmmata agroofid, zootehnikuid vestluseks agrotehnilise propaganda alal, konsultatsioonide organiseerimiseks agrotehnika eriküsimustes.

Rahvamajades võib organiseerida talupoegade vestlusi kogemuste vahetamiseks talupidamise alal.

Rahvamaja hingeks peavad olema agitaatorid. Nad teevad siin massilist poliitilist tööd, tõmmates sellele tööle aktiivi eesrindliku intelligentsi ja töötavate talupoegade hulgast.

Agitaatorid peavad abistama rahvamaju nende kultuurilises valgustustöös, populaarteaduslike

loengute korraldamisel, peavad abistama noorsugu ringide organiseerimisel.

Õpetaja-agitaator sm. Ellerman (Harjumaalt) vee-
dab kogu oma vaba aja rahvamajas, vestleb talu-
poegadega, organiseerib noorsooringe.

Rahvamajas tuleb välja panna tahvel kevadkülv-
ettevalmistamise käigu näitajatega, millel tuleb
näidata valla põllumajanduse eesrindlasi.

Kõik näitliku agitatsiooni vormid ja meetodid
(loosungid, plakatid), väljalõiked ajalehtedest, kus
kõneldakse Punaarmee kangelastegudest, vitriinid
väljavõtetega lähedaste rindemeeste kirjadest, te-
maatilised näitused, mis kajastavad nõukogude
vennasvabariikide rahvaste elu, seinaleht, milles
näidatakse valla, asula eesrindlike inimesi, nende
ennastsalgavat tööd Punaarmee abistamiseks, kaart
rindejoone äramärkimisega, Saksamaa linnade näi-
tamisega, kus viibib Punaarmee ja meie liitlaste
armeed, — kõik see peab leiduma rahvamajas.

Kuid rööbiti tööga rahvamajades tuleb organi-
seerida individuaalseid vestlusi talupoegadega.

Minna talupoja juurde koju, kõnelda temaga sü-
damlikult, selgitada, mis talupoega huvitab, mida
ta vajab, jutustada viimastest uudistest Isamaa-
sõja rindeilt — see on agitaatori auülesanne.

Et massilist agitatsioonitööd teha edukalt, peab
agitaator olema kursis kõigi poliitiliste sündmus-
tega, peab tähelepanelikult ja süstemaatiliselt jälgi-
ma poliitilist elu, sügavalt uurima toimuvaid
sündmusi.

Agitatsiooni-kollektiivi juhi kohustused seisavad selles, et kõik agitaatorid oleksid hästi informeeritud nii kohalikest majanduslikest küsimustest kui ka käesolevaist poliitilistest sündmustest. Selleks tuleb iga agitaator varustada maakondliku ja vabariikliku ajalehega ja iga agitatsiooni-kollektiiv brošüüridega „Abiks agitaatorile ja propagandistile“.

Agitatsiooni-kollektiivi plaani kohaselt, mis on kinnitatud maakonna parteikomitee poolt, peab agitatsiooni-kollektiivi juht agitaatorid kord nädalas seminari koguma. Seda võimalust kasutavad kõik parimad agitatsiooni-kollektiivid. Nii töötab näiteks sm. Olle, kes korraldab regulaarselt agitatsiooni-kollektiivi nõupidamisi, teatab agitaatoreile nädala poliitilistest sündmustest, vastab agitaatoreile küsimustele, annab agitaatoreile ülesandeid eelolevaks nädalaks. Samadel nõupidamistel kuulatakse kogemuste vahetamiseks agitaatorite aruan-deid tehtud tööst.

Peale agitatsiooni-kollektiivide iganädalaste seminaride tuleks kasutamisele võtta ka säärane abi-nõu, nagu valla vestluse-korraldajate nõupidamiste kokkukutsumine talude, MTJ-de, hobulaenus-punktide või asularühmade kaupa. Neil nõupida-mistel peavad loengutega ja poliitiliste aruannetega esinema maakonna parteiorganisatsiooni sekretärid, vastutavad juhtivad töötajad. Vestlejate nõu-pidamisi tuleb korraldada perioodiliselt, mitte vä-hem kui kord kuus.

Maakonna parteiorganisatsioonid peavad suurt

hoolt pühendama agitatsiooni-kollektiivi juhtidele. Sellest, kuidas on ette valmistatud agitatsiooni-kollektiivi juht, oleneb agitaatorite töö. Tuleb korrapäraselt 1—2 korda kuus valla agitatsiooni-kollektiivide juhid maakonna parteikomitee poolt korraldatud seminari kutsuda ja neid jooksvaist poliitilistest sündmustest informeerida. Agitatsiooni-kollektiivide juhte tuleb maakonna parteikomitee aruandjate-rühma õpinguile kutsuda, kus võetakse läbi käesoleva silmapilgu tähtsamad küsimused ja esitatakse instrueerivaid aruandeid.

Agitatsiooni-kollektiivide juhtide seminari jaoks võib soovitada järgmist temaatikat: „NSV Liidu sõjalis-poliitiline ja rahvusvaheline seisukord“, „Punäarmee jõu ja võimsuse allikad“, „Agitaatori ülesandeid seoses kevadkülvi ettevalmistusega“, „Kuidas korraldab tööd agitatsiooni-kollektiiv“, „Kuidas valmistada aruandeks ja vestlusteks“, „Kuidas kasutada maakaarti agitatsioonitöös“, „Näitlik agitatsioon ja seinaleht“, „Kuidas agitatsioonitöös kasutada Nõukogude Informatsiooni-büroo teadaandeid“.

Tõsist abi agitaatorile peavad osutama parteikabinetid. Nende ülesandeks on agitaatorite varustamine raamatute, ajakirjade, ajalehtede, geograafiliste kaartidega. Nad organiseerivad kirjanduse väljapanekuid ja tahvlit sotsialistliku võistluse näitajatega, koguvad fakte ja kohalikku materjali (üksikute valdade, talude, asulate, töötava talupoegkonna eesrindlaste töö näitajaid), rinde-

meeste kirju — lühidalt, kõike, mida vajab agitaator enda ettevalmistamiseks, annavad agitaatorile seda, mida ta saab kasutada oma vestluses.

Agitaatori abistamiseks saavad palju teha meie maakondlikud ajalehed, korraldades oma lehekülgedel massilise poliitilise töö kogemuste vahetamist, tuues ära artiklid agitaatorite järjekordseiks vestlusteks.

Kõik juhtivad partei ja nõukogude töötajad, kes sõidavad maale organisatsioonilis-majanduslike küsimuste lahendamiseks, on kohustatud pidama poliitilisi vestlusi külaelanikega ja osutama abi agitaatoritele massilise poliitilise töö arendamisel töörahva hulgas.

Maakondades tuleb organiseerida agitaatorite maakondlikke nõupidamisi, kus partei ja nõukogude juhtivate töötajate poolt esitatakse aruandeid Nõukogude Liidu sõjalis-poliitilisest seisukorrast ja põllumajanduse järjekordseist ülesandest, tutvustatakse agitaatoreid agrotehniliste ja organisatsioonilis-majanduslike abinõudega kevadkülviks maakonnas ja instrueeritakse agitaatoreid massilise poliitilise töö organiseerimise küsimuses külas.

On saabunud otsustavad päevad võitluse ettevalmistamiseks kõrge viljasaagi eest 1945. a. Kevadkülvij ettevalmistamine ja läbiviimine on tõsiseks eksamiks kõigile meie partei, nõukogude ja kommunistlike noorte organisatsioonidele. Selle tähtsaima ülesande täitmisele peab olema suunatud kogu nende tähelepanu.

Kõik jõud tänavuse kevadkülvi heaks ettevalmistamiseks

EK(b)P Keskkomitee sekretäri sm. N. Karotam me
kõne Läänemaa valdade esindajate maakondlikul koos-
olekul Haapsalus 18. veebr. 1945. a.

1. Paar sõna olukorrast

Seltsimehed!

Üsna vähe aega on möödunud sellest, kui Läänemaal ja Haapsalus võimutsesid saksa okupatsiooni võimud ja nende käsilased Ruusid, Koolmannid jt. Vaevalt viis kuud teeb saksa okupatsioonist vabenenud Nõukogude Eesti oma ülesehitustööd, ravib saksa fašistide poolt löödud ränki haavu. Ja täna on kõigi Läänemaa valdade esindajad Haapsalus kokku tulnud selleks, et koos maakonna võimudega põhjalikule arutusele võtta oma ülesanded kevadkülvi ettevalmistamise alal.

Saksa okupatsiooni aega eesti rahvas ei unusta kunagi, ei tohigi unustada, sest see 3½-aastane saksa fašismi võimutsemine Eestis on löönud selliseid ränki haavu meie kodumaale, mis ikka ja jälle meelde tulevad. Kõik teie mäletate väga hästi seda aega. Ta oli poliitiliselt, majanduslikult ja kultuuriliselt eesti rahvale kõige suuremaks ja raskemaks alanduste, kannatuste ja piinamiste ajaks. Sakslased ja nende eestlastest käsilased, kodanlikud nat-

sionalistid, hävitasid eesti rahva omariikluse. Nad püüdsid eesti rahvast hävitada. Samal ajal püüdsid saksa okupandid ja nende sabarakud — igasugused mäed, uluotsad, pitkad, vendtid ja kogu eesti kodanlike natsionalistide klikk — eesti rahva silmis alavääristada nõukogude võimu. Kuid kõik see sakslaste püüe nõukogude võimu alavääristada on armetult läbi kukkunud; vastuoksa, kõik need kolm ja pool aastat saksa okupatsiooni õpetasid eesti töötavat rahvast veel enam hindama nõukogude võimu, veel kindlamalt koonduma nõukogude võimu ümber, ja sellest annab tunnistust see 4—5 kuu pikkune ehitustöö, mida meie noor Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik on teinud.

Eestimaa vabanes saksa okupatsioonist tänu Punaarmeele, kes purustas saksa väed Baltimaadel. Sealhulgas võttis võitlusest osa Punaarmee Eesti Rahvuskorpus. Meie Punaarmee saavutab ühe suure võidu teise järel. Eriti viimased nädalad on toonud meie Punaarmeele jälle uusi seninägematuid suuri võite, mille tagajärjel meie väed seisavad juba Berliini kaugemal lähiseil. Punaarmee on praegu Berliinist niisama kaugel, kui palju maad on Paliverest Tallinnani.

Hitleri lootused, et tal läheb korda päästa oma roimarlikku riigikorda seega, et katsuda tekitada lõhet liitlasriikide vahel, on haledasti läbi kukkunud. Liitlasmaade juhtide konverents Krimmis, kus üksmeelselt lahendati kõik küsimused, mis oli tarvis lahendada selleks, et lõplikult ja võimalikult

kiiresti purustada ja hävitada fašistlik Saksamaa ning kindlustada maailmas püsiv rahu, kinnitab veel kord, et kõik Hitleri püüded tagada talba liitlasmaade — Nõukogude Liidu, Inglismaa ja Ameerika Ühendriikide — vahel, on lõplikult kokku varisenud.

Kõige selle tagajärjel oleme praegu kindlamad kui kunagi varem, et fašistliku Saksamaa lõplik lüüasaamine ei ole kaugel, et Nõukogude Liidu, Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa vägede ühiste hoopide all fašistlik Saksamaa peagi purustatakse.

Uhtlasi on see ajajärk Suures Isamaasõjas ka kõige otsustavam, kõige vastutusrikkam, sest sellest, milliseid jõupingutusi me praegu teeme lõpliku võidu saavutamiseks, sõltub lõpliku võidu lähendamine vaenlase üle, sõltub rahu kättevõtmine. Kui meie praegu muutuksime muretuks ja arvaksime, et edasi kõik läheb iseenesest, oleks see väga hädaohtlik, see võimaldaks vaenlasel oma nurjatut eluiga pikendada, seepärast on praegu tarvis veel ja veel kord pingutada kõik jõud selleks, et lõplik võit fašistliku Saksamaa üle saavutada lähemal ajal.

Eesti põllumehe ees seisavad eriti vastutusrikkad ülesanded. Tema annab rinde ja linnade varustamiseks toiduaineid, tema tööst sõltub suurel määral meie tööstuse varustamine vajalikkude toorainetega. Meie talurahvas on juba teinud tõhusat tööd selle 5 kuu jooksul. Seda näitavad teod, faktid, näiteks kohuslikkude müüginormide täit-

mise alal. Siin on eesti talurahvas teiste Nõukogude Liidu vabariikide ja oblastite kõrval saavutanud tõsiseid võite, kusjuures peab mainima, et Läänemaa oli Eestis kogu aeg kõige eesrindlikum maakond kohuslike müüginormide täitmise alal. See on kahtlemata tõsise töö tulemus ja annab tunnistust Läänemaa töötava talurahva arusaamisest oma ülesandeist. Nõukogude Liidu Valitsus ja seltsimees Stalin on tunnustavalt hinnanud eesti talurahva tööd viljavarumise alal. Neil päevil ilmus lehtedes Nõukogude Liidu Ulemnõukogu Presiidiumi seadlus Eesti NSV partei ja nõukogude töötajate autasustamise kohta Isamaasõja ordenitega. Kokku on üle vabariigi autasustatud 21 seltsimeest, nende hulgas ka EK(b)P Läänemaa komitee sekretär sm. Minne, Läänemaa täitevkomitee esimees sm. Lebin ja Varumise RK volinik sm. Raudsepp (kestev aplaus). See on eelkõige tunnustus eesti töötavale talurahvale tema tõhusa töö eest rinde abistamisel. See Nõukogude Liidu Valitsuse ja isiklikult seltsimees Stalini tunnustus ja tänu eesti töötavale talurahvale õhutab meid veel agaramale tööle, õhutab uutele võitudele tööriindel.

2. Kõige suurem ja tähtsam töö

Kõige suurem ja tähtsam töö, mis meil praegu lähema kahe ja poole kuu jooksul ees seisab, on kevadiste külvitööde ettevalmistamine. Teie olete

põllumehed ja teate väga hästi, et sellest, kuidas ja kui palju meie kevadel külvame, kuidas meie põldu harime, kuidas meie hoolitseme vilja, kartuli ja muude kultuuride eest nende kasvu ajal, et sellest kõigest oleneb sügisene saak. Ja selleks, et külvitööd läheksid tõepoolest hästi, et töö kevadel toimuks takistusteta, organiseeritult, ja et sügisel oleks tubli saak, selleks on praegu talvel ja kevadel tarvis teha kõige pingelisemat tööd. Nõukogude Eesti valitsus on vastu võtnud ja avaldanud mitmed määrused kevadise külvi ettevalmistamise ja selle läbiviimise kohta. Nii võeti 6. jaanuaril vastu määrus traktorijaamade ja hobulaenutuspunktide ettevalmistamiseks kevadiseks külviks. Samuti võeti vastu määrus tööliste ja teenistujate isikliku ja ühisaianduse korraldamise kohta, et linnainimestele võimaldada linna läheduses saada maatükke ja sealt hankida lisa toiduportsjonile. Edasi anti määrus riigitalundite töö kohta. Teoksil on määrus käitiste ja asutuste abitalundite kohta. Kuid kõige ulatuslikuma tähtsusega on ENSV Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee määrus 6. veebruarist nr. 90 kevadkülvi ettevalmistuste ja läbiviimise kohta ENSV taludes 1945. a.

Seda määrust olete teie igaüks muidugi lugenud. Kuid lugemisest üks on vähe, — see seadus tuleb igal põllumehel punkt-punktilt läbi uurida ja läbi mõtelda. Eriti tuleb aga valdade ja maakondade juhtivatel töömeestel seda määrust läbi mõtelda ning iga punkti juures vaadata, mida on tarvis teha

selleks, et täita määrus oma vallas, oma maakonnas täpselt ja õigeaks ajaks.

3. Maareform tuleb täielikult ja kiiresti lõpule viia

Tahaksin eriti rõhutada, et kevadkülvil ettevalmistamine ei tähenda üksnes seda, et seame adrad ja äkked korda, varustame end seemnega jne. Ei, tuleb hakata kaugemalt peale ja nimelt tuleb meil kõigepealt maareform lõpule viia. Maareform mitte üksnes Läänemaal, vaid ka teistes maakondades ei ole veel kaugeltki lõpule viidud. Meil on valdades ja maakondades millegipärast tekkinud selline vale arusaamine, et maareformi võib lõpuleviiduks lugeda sellega, kui maa on ära lõigatud ja arvatud maafondi, või kui on uusmaasaajaile ja juurdelõigete saajaile kätte näidatud nende maa. See ei ole sugugi õige. See on kõigest alles pool tööd, ja mulle näib, et see on kergem osa tööst maareformi teostamisel. Suurem ja raskem osa tööst on see, mis tuleb teha pärast maa äralõikamist ja inimestele kätteandmist. Maaseaduses on öeldud, et tuleb võtta neilt, kellelt maad ära lõigati, proportsionaalselt maa-äralõikeile ka inventari, loomi, vilja, heinu jne. jne. — kõike seda, mida on tarvis hobulaenutuspunktidele, uusmaasaajaile jne. Samuti on tarvis võtta sakslaste käsialastelt see varandus määruse nr. 380 kohaselt ning

äravõetud inventariga, masinatega, hobustega, loomadega jne. varustada hobulaenutuspunkte, traktori jaamu, uusmaasaajaid, kehvikuid ja keskmiktalupoegi. Just see viimane töö on kõige suurem ja raskem ning paljudes kohtades enamasti alles tegemata. Aga kuidas saab kevadkülvi ettevalmistus olla edukas, kui meie maareformi kiiresti ja täielikult lõpule ei vii?

Vaatame, kuidas on olukord Läänemaal. Läänemaal on sakslastega koos põgenenud rahvaäraandjailt tervelt võõrandatud 627 talu, 75 sakslaste aktiivsete abistajate talu on vähendatud 5—7 ha peale ja 4403 talult on tavalises korras kärbitud maad. Seega on maareform puudutanud kokku 5105 talu. Kui nüüd vaatame seda, kui palju on neilt taludelt üle võetud inventari, loomi jne., siis näeme järgmist pilti: hobuseid on võetud 502, lehma 1176, veiseid ja vasikaid 276, sigu 101, lambaid 537, rehepeksugarnituure 2, vankreid 345, regesid 351, hobuseriistu 118 komplekti, sahu 484, teravilja 175 tonni, kartuleid 100 tonni ja heinu 546 tonni. Kui vaatame neid arve ja võrdleme neid võõrandatud ja kärbitud talude arvuga, siis näeme, et loomade, inventari jne. võõrandamise alal on Läänemaal lubamatult vähe tehtud. Hobuseid on võetud 502, kuid mispärast on võetud kõigest 118 komplekti hobuseriistu? Mispärast toodi hobused talust ära ja kaeru kaasa ei võetud? See on jäme seaduse rikumine, sest seadus näeb ette, et hobune tuleb võtta koos kõige vajalikuga. Tagajärg on aga see,

et hobused traktorijaamades ja laenutuspunktides saavad ainult heina ja vett ja mitte peotäitki kaeru. Ometi on kindel, et taludes, kust hobuseid võõrandati, oli kindlasti ka kaeru. Mispärast arvavad maakorralduskomisjonid ja valdade täitevkomiteed, et laenutuspunktides võivad hobused ka kaerteta elada ja halba heina süüa, sest heinad, mis tuuakse laenutuspunktidesse, on alatihti halvad. Mulle näib, et meil omatakse mõnel pool valdades ilmaaegset haledustunnet hallparuni, rahvavaenlase ja rahvakurnaja vastu. Hallparun, kui ta võimutes sakslaste ajal ja enne seda, ei hoolinud kunagi sellest, kust kehvik- ja keskmiktalupojad saavad leiba, loomi, hobuseriistu, vankreid, regesid jne. Veel enam — hallparun aina röövis töötavilt talunikelt nende vara. Nõukogude võim on töötava rahva võim. See tähendab, et nõukogude võim on tööliste, töötava talurahva, töötava intelligentsi võim, nende huvide kaitsja. Ta poliitika on suunatud ekspluateerijate vastu, töötava rahva vaenlaste vastu. See tuleb valdade täitevkomiteede praktilises töös ellu viia, sest valdade töö edukus sõltub praegu ennekõike just sellest, kui järjekindlalt seal maareformi ellu rakendatakse, kuidas seal kaitstakse töötavate talupoegade huvisid ja kuidas seal võideldakse saksa agentide ja hallparunite vastu. Nõukogude võimu poolt teostatav maareform on ennekõike suurima tähtsusega poliitiline aktsioon, poliitiline samm, mis kind-

lustab nõukogude võimu maal. Seda asjaolu ei tohi ükski meist silmist lasta kogu meie töös maareformi elluviimisel.

Kuid isegi maa äravõtmisega ja maatameestele ning kehvikutele üleandmisega ei ole meil veel kaugeltki kõik korras. Väga paljudes kohtades ei ole meil veel maakorraldusaktid uusmaasaajaile kätte antud. Ma käisin Piirsalu vallas, kus kuulsin, et seal alles kavatsetakse need aktid välja anda. Meil ei ole veel teostatud maade eksplikatsiooni, peaaegu igal pool puuduvad kupitsad uustalude piiridel.

Edasi, meil ei ole veel praegu põhjalikku ja selget ülevaadet meie riiklikust maafondist. Meile on tähtis ja tingimata vajalik, et kevadel ei jääks tühjak ükski põllulapp, vaid et kogu põllumaa oleks täis külvatud. Kõik see nõuab praegu väga suurt ettevalmistustööd. Praegu on tarvis teha tõsist tööd selleks, et anda veel välja maad riiklikust maafondist neile, kes seda seni saanud ei ole. Tarvis on kogu maakonna ulatuses teha kindlaks, kes ei ole veel maad saanud, vaadata järele igas vallas, mispärast üks või teine kehvik või maatamees ei ole võtnud maad. Neile tuleb selgeks teha, et nende igasugused kahtlused ja kartused, mis laadinad ka ei oleks, on täiesti alusetud. Seepärast praegu on viimne aeg neil, kes siia maani veel kõhklesid võtta maad, et pärast kevadel ei oleks tarvis tunda kahetsust selle üle, kui naabrimees, endine pops, nüüd aga oma maa peremees, läheb

oma põllule tööle ja sina oled edasi jäänud pop-siks ja pead võib-olla minema leiba teenima hallparuni juurde. Tarvis on vaadata, kas on igal pool koolid, lasteaiad ja muud asutused maal saanud maad.

Kui see töö on tehtud, siis alles tuleb teha lõplik kokkuvõte, kui palju ühes või teises vallas jäi maad, eriti põldu järele riiklikku maafondi. Ja siis tuleb vaadata, mida on tarvis teha selleks, et seda maad kevadel õigesti ja hästi harida ning täis külvata. Neid andmeid, iga valla ja kogu maakonna kohta ootame meie Tallinnas suure kannatamatusega. See küsimus tuleb kiiresti lahendada.

Näib, et mõnel pool on tarvis ette võtta parandusi maareformi teostamise praktilises töös. Tuleb ilmsiks, et kehvikule on mitmel pool antud halvad maad ja paremad maad jäetud suurtalunike kätte. Siin tuleb kindlasti parandus teha. Tuleb talitada nii, nagu nõuab seda seadus — nimelt tuleb parem maa anda kehvikule, tuleb paremad hobused ja põllutööriistad ja -masinad jne. ära võtta suurtaluniku käest. Kes seda ei tee, see eksib seaduse vastu. Millega seletada niisugust asja, nagu mõnel pool näeme, et hallparunilt võetakse hobune, aga hobuseriistu ei võeta või siis võetakse niisugused riistad, mis hobusele selga ei sobi? Selles on süüdi valdade maakorralduskomisjonid ja täitevkomiteed. Näiteks Piirsalu hobulaenutuspunkti oli võetud kolme rattaga lagunenuid vanker ja lagunenuid regesid. See on vastutustundetud suhtumine

riigi ja ranva huvidesse vallavõimude poolt. Piir-salu valla võimud ei ole aru saanud neist ülesan-deist, mis neil on maareformi teostamise alal, kui nad võtavad vastu lagunenud vankreid ja regesid, millel pole ei nägu ega tegu. Selliseid asju näeme mujalgi. Nähtavasti püüavad mõned täitevkomiteedesse pugenud rahvavaenlased oma nurjatut tööd teha ja abistada omataolisi varjatult, kus neil seda otseselt ei ole võimalik teha. Meie teame samuti, kuidas hallparunid vahetavad hobuseriistu, viivad head hobuseriistad kaugele talusse tuttavate poole ja toovad sealt logusid asemele, mida annavad kehvikule, hobulaenutuspunktidele või traktorijaamadele. Isegi hobuseid vahetatakse ja viiakse kodunt ära, et ei oleks laudast ega aidast midagi leida, kui otsima tullakse. Neile kulakute mahhinatsioonidele tuleb järsult ja karmilt lõpp teha. Valla täitevkomitee vastutab kõigepealt selle eest, et tema vallas maareform viidaks kiiresti lõpule. Seda on võimalik saavutada siis, kui kogu töötav talurahvas aktiivselt võtab osa maareformi elluviimisest ning vaatab selle järele, et hallparunil ei oleks võimalik peita ja varjata varandust maareformi eest. Hoolitsege rohkem ja pidevalt uusmaasaajate ja juurdelõikesaajate eest, töötava talurahva eest, võidelge sakslaste käsilaste ja küla-kurnajate vastu — seda nõuab teilt nõukogude võim.

Seltsimehed, määruses nr. 380 on veel üks punkt, mis väga nõrgalt ellu viiakse, see on nimelt see osa määrusest, kus räägitakse kariloomade, inven-

tari jne. võtmisest ja ostmisest maareformiga kärbitud taludest, kusjuures jäetakse kohalikkude võimude otsustada, kellelt võõrandada tasuta ja kellelt osta. Seda seadusepunkti realiseeritakse nõrgalt, kusjuures valdades mõnel pool ei ole isegi selget pilti selle kohta, kes on hallparun ja kes mitte, ning tehakse selles küsimuses vigu. Kuid määruses nr. 380 on antud põhiline määratlus selle kohta, kes on hallparun. Hallparun, kulak on see, kes alaliselt kurnab võõrast tööjõudu, kes peab võõrast tööjõudu kasusaamise sihiga. Mida tähendab alalise võõra tööjõu kasutamine? Kas ainult seda, et talus on praegu sulane või teenija? Seda küsimust tuleb mõista nii, et see talunik, kes on varem alaliselt pidanud võõrast tööjõudu, eriti enne 1940. aastat, on kulak, hoolimata sellest, kas ta saksa okupatsiooni ajal ja ka juba 1940./41. a. sulaseid ja teenijaid pidas või need lahti laskis. Hallparun on ka selline talunik, kes peab suurel hulgal pidevalt ajutist tööjõudu, näiteks suvel suvilisi või päevilisi. Kuid mitte alati ei tarvitse olla teenijad need, kes määravad ära hallparuni seisundi. On olemas veel mitmeid teisi kurnamise vahendeid, näiteks liigkasuvõtmine, vilja või põllutööriistade laenamine suure kasu võtmisega. On selliseid suurtalunikke, kes kasutavad oma traktoreid ja viljapeksumasinaid valdades töötavate talupöegade ekspluateerimise huvides. On veel mitmesuguseid teisigi ekspluateerimise vorme. Kõiki neid asjaolusid järele kaaludes näeme, kas on tegemist

külakurnajaga või mitte. Sellepärast on tarvis konkreetset lahendada need küsimused meie täitevkomiteede poolt. Ei tohi unustada seda, kuidas talunik käitus saksa okupatsiooni ajal. See on üks olulisem mõõdupuu, mille järgi rahvas otsustab inimese üle, kas ta oli sakslastega mestis või mitte.

Eesti keskmiktalupoeg aga kasutab ka vahel ajutist võõrast tööjõudu. Suviste tööde ajal talus näiteks, kus on palju väikesi lapsi ja perenaine peab vaatama laste järele, osutub sageli hädatarvilikuks võõra tööjõu pidamine. Või kui on vaja karjast, kui ei ole omal talus jõmpsikat, kes loomade järel võiks joosta. Praeguses sõjaolukorras, kus mehed ja pojad on kodunt ära, osutub mõnikord vajalikuks võõrast tööjõudu tallu appi kutsuda, kuid pärast sõja lõppu, kui perekonnapea sõjast koju tuleb, siis on ta võimeline oma talutööd omaenda tööjõuga ära tegema. Neil juhtudel ei ole tegemist hallparunitega. Tavaliselt keskmiktalupoeg teeb oma talutöö omal jõul. Kui tal on suur pere, palju tööjõulisi inimesi talus, siis võib see talu oma tööga üsna jõukaks minna. Ent selliseid talusid on vähe. Nii ei ole alati talu jõukus üksi otsustajaks, kas on tegemist keskmikuga või kulakuga. Ma tean talusid, kus on mitu poega ja tüdarta suureks kasvatatud ja seejuures ei ole talus kunagi võõrast tööjõudu kasutatud. Ja need talud on tihti peale küllaltki jõukad ja paremini majandatavad kui mõnedki talud, kus aasta ringi on teenijaid peetud. Kehviktalupoeg on see, kes elab oma väikeses

talus, võitleb kogu aeg viletsusega ja on tihtilugu sunnitud otsima väljast lisateenistust selleks, et saada raha, kuna tal on vähe, mida müüa. Tihti on kehviktalupoeg isegi sunnitud veel vilja juurde ostma, et uue lõikuseni välja tulla.

Maareform annab eesti külale ühtlasema palge. Kehviktalupojale, maatamehele, rentnikule, popsile on antud võimalus tõusta majanduslikult kõrgemale, jõuda keskmiku tasemeni. Hallparuni kurnamistendentsi ja kurnamisvõimalusi kärbitakse aga märgatavalt ja teda sunnitakse laskuma allapoole. Maareformi tagajärjel meie eesti küla saab majanduslikult kindlasti palju ühtlasema iseloomu — temas on suure ülekaalus keskmiktalupoeg. Sealjuures ei tule unustada, et majanduslik ühtlustamine ei tähenda veel kaugeltki seda, et mitmesuguste talurahvakihvide poliitilised vaated ka ühtlustuvad, need muidugi nii kiiresti ei muutu. Kui hallparunil kärbitakse kõvasti töötava rahva huvides tema mõnususi ja kurnamisega kokkuäetud varandust ja kui ta majapidamise olukorra poolest langeb palju madalamale, siis ei tähenda see sugugi seda, et ta oma poliitiliste vaadete poolest oleks asunud keskmiktalupoja seisukohale. Vastuoksa, hallparun praegu saab hoopis vihasemaks nõukogude võimu ja töörahva peale ning kiristab hambaid ja kui ta seda igal pool ei tee avalikult, on siiski kindel, et hallparun ei saa pooldavalt vaadata sellele, kui temalt võetakse ära hobused, inventar, põllutööriistad, vili jne. Nii et hallparunitega, kui

kurnajate klassiga, ei ole ega saagi olla nõukogude võimul, töörahva võimul, kokkulepet. Väga tähtis on kõige selle juures veel see, et just hallparuneid sai saksa okupatsiooni ajal eesti rahva reeturiteks, saksa fašistide käsilasteks. Seda kõike tuleb täitevkomiteedel arvesse võtta oma praktilises tegevuses, s. t. tuleb alati olla valvel ja pidada võitlust hallparunite ja saksa käsilaste vastu, kes on nõukogude korrale vaenulikud. Keskmik- ja kehviktalupoega ühendavad ühised eesmärgid, nimelt nõukogude korras maitsta poliitilist vabadust ja parandada oma majanduslikku ja kultuurilist elujärge. Neil kahel talurahva kihil, eriti kehviktalupojal, on nõukogude võimuga ühised põhilised huvid, kuna teiselt poolt neid ühendavad samuti ühised poliitilised ja majanduslikud huvid võitluseks hallparunite, kulakute vastu.

Kuid eriti keskmiktalupoegade hulgas on veel küllaltki palju kahtlejaid. See on tingitud kõigepealt nende ühiskondlikust seisundist. Ühelt poolt on keskmiktalupoeg töötav talupoeg, kes ei kurna teisi, kuid teisest küljest on keskmiktalupoegkonnas küllaltki palju selliseid, kes kapitalistlikus korras iga hinna eest püüdsid „haljale oksale“ jõuda, s. t. saada kulakuks, saada Mogri Märdiks. Kuid see ei ole kaugeltki kõikide keskmiktalupoegade eesmärk, vaid on ainult väiksema osa taotlus. Rõhuva enamuse keskmiktalupoegkonna eesmärk on see, et elada nii, et ei pruugiks tunda majanduslikku kitsikust. Seepärast on kindel, et kehvik- ja

keskmiktalupoeg saavad teha ühist tööd oma uue nõukogude elu ehitamisel ja nõukogude võim toetab neid selles igati, kasvatades neid igati teadlikeks nõukogude kodanikeks. Seda tõsiasja ei tohi valla täitevkomitee ja külavolinikud, kes on nõukogude võimu esindajad koha peal, hetkekski unustada.

Meil on kaugelt suurem osa valdade täitevkomiteede töötajaid uued mehed-naised, kes kõik on alles äsja tulnud sellele tööle ja neil ei ole küllalt vilumust riigiasjade ajamises. Näiteks mõnel pool ei lähe metsatööd hästi, tihti ei osata rahvast kindla veenmise ja selgitamisega ülesande täitmisele kutsuda ning arvatakse kergel käel võida kärkida. See on vale arvamine. Üks asi on selgitustöö keskmik- ja kehviktalupoegade hulgas, neile selgesti ära seletada, et talurahvale oleks arusaadav, miks üks või teine töö peab olema tehtud. Klassivaenlast tuleb aga sundida täitma oma kohustusi. Muidugi on ka neid, kes on seadusest küll aru saanud, kuid ei taha seadust täita, nende vastu on seaduses ette nähtud karistused. Kuid ainult sundimisega ja karistustega ei tule tööst midagi välja. Täitevkomiteedel tuleb omandada õiget juhtimise oskust oma töös. Täitevkomiteedel tuleb oma ümber koondada niisuguseid seltsimehi talupoegade ja maaharitlaste hulgas, kes tõepoolest on valmis innukalt tööd tegema. Seepärast valitsus otsustas luua maal külavolinike instituudi. Meil on iga 10—20 talu peale külavolinik. See on see aktiiv, kelle kaudu valla täitevkomitee viib ellu seadused, kelle kaudu ta

saab teada töörahva soovid. Järelikult külavolinikud on üks lüli meie nõukogude riigiaparaadis, kelle abil ja toetusel meie täitevkomiteed valdades võivad edukalt töötada. Valdade täitevkomiteed peavad ka külavolinikud kiiresti tööle rakendama. Külavolinik tunneb isiklikult iga inimest oma piirkonnas, tema teab, kes on hallparun, tema teab, kes mida suudab. Ka külviplaani taludesse viimine lasub tema peal. Tema teab, kuidas otstarbekalt jaotada plaan talude vahel, kas see või teine $\frac{1}{2}$ vakamaad on tarvis plaani raamides määrata kaerte, otrade, kartuli või mõne muu kultuuri jaoks. Valla täitevkomitee keskuses üksi ei saa kõiki neid küsimusi lahendada. Külavolinik saab selle töö koos valla täitevkomiteega palju täpsemalt teha, sest tema teab täpselt, kuidas on tegelik olukord külas. Külavolinike tööerakendamine aga nõuab valla täitevkomiteelt suurt oskust, sest nende kaudu tuleb juhtida kogu maa rahvast ja nende kaudu õppida rahva käest, selle sõna otsemas mõttes. Ärgu täitevkomitee liikmed kunagi arvaku, et ainukesed targad inimesed vallas on nemad. Seltsimees Stalin õpetab meid, et on tarvis õppida rahvalt ja sellepärast tuleb bolševistlikult liita kokku juhtivate seltsimeeste suurem silmaring ja kogemused ning rahva kogemused ja tarkus — siis lähivad riigi asjad hästi. On tingimata tarvis valla täitevkomiteedel ja kõigil juhtivatel töömeestel väga hoolikalt kuulata rahva häält, väga tähelepanelikult seda jälgida.

4. Hobulaenutuspunktidest ja traktorijaamadest

Ma rääkisin sellest, kuidas hobulaenutuspunkti-desse inventari võetakse ja millised puudused seal on. Praegu on laenutuspunktides ja traktorijaama-des alustatud remondiga, kuid peab ütlema, et see remont edeneb nõrgalt. Andmed, mis on olemas tehtud töö kohta, näitavad, et Läänemaal on see remont olemasolevate andmete järgi tehtud vaid 10—25% ulatuses. See asi on väga tõsine ja nõuab kindlasti kiiret parandamist.

Meie hobulaenutuspunktides on peale nende küsimuste, mida juba eespool mainisin, teravamaks küsimuseks veel tööjõu küsimus, kusjuures Läänemaal on olemas siiski valdu, näiteks Oru ja Martna, kus hobulaenutuspunkte on tööjõuga varustatud täiel määral, kuna teised vallad ei ole seda mitte suutnud teha. Valdade täitevkomiteed peavad siin osutama laenutuspunktile kiiret ning otsustavat abi, peavad aitama neid varustada tööjõuga. Seda on võimalik teha, näiteks kui loome laenutuspunktide töölistele veel mõningad majanduslikud lisavõimalused, peale palga. Masina-hobulaenutuspunktide juhatajad ei ole veel kaugeltki kõik tublid peremehed oma majapidamises. Käisin Piirsalu hobulaenutuspunktis. Punkti juhataja sm. Luhasoo ei ole kaugeltki veel kõik selleks teinud, et punkt oleks korras. Põllutööriistad on väljas lume all, sest ei ole kuuri. Masinakuuride soetamine

ja ehitamine on igas hobulaenutuspunktis üheks põlevamaks küsimuseks. Peab tingimata olema mingisugune kuurialune, et masinad ja riistad ei vedeleks väljas. Siin peavad punktide juhatajad ja valdade täitevkomiteed ilmtingimata ning kiiresti need küsimused lahendama. Kui näiteks punkti juhataja oleks olnud nende riistade isiklik peremees, siis ei oleks ta kindlasti neid jätnud talveks lume alla, vaid ikkagi leidnud mingisuguse kuurialuse. Nüüd aga mõtleb ta nähtavasti, et „see ei ole minu varandus, see on riigi varandus, mis see minu asi on, las ta rikneb!“ See on väär ja lausa kuritegelik suhtumine asjasse. Riik — see oleme meie, töötav rahvas ise. See varandus kuulub Nõukogude riigile, s. t. meile endile, aga sellest ei saa seltsimehed veel igal pool aru.

Hobuste eest hoolitsemine jätab väga palju soo-vida. Hobused (neid on laenutuspunktides alles vähem kui peab olema) on sõnnikused, neid toidetakse halvasti. Näiteks Kirbla laenutuspunktis ei pöörata tarvilikku tähelepanu hobuste ja loomade puhtusele ja üldse hoolitsemisele nende eest. Kui ükskõik kus vallas ringi vaadata, siis näete igal pool sel alal palju puudusi; veel ja veel kord tahaksin rõhutada, et on tarvis saavutada seda, et laenutuspunktide juhatajad oleksid tõepoolest tublid peremehed, nõukogude peremehed, kes hoolitseksid iga asja eest, nagu kord ja kohus.

Mulle näib, et hobulaenutuspunktide juhtimise küsimus ei ole meil veel täiesti lahendatud. Lae-

nutuspunktid alluvad traktorijaamadele ja sealtkaudu Põllutöö Rahvakomissariaadile. Valla täitevkomitee seisab tegevusetult kõrval, kuigi hobulaenutuspunkt teeb ju oma töö just vallale, ja ainult vallale.

Siit järgneb, et valla täitevkomiteel peab olema suurem võim ja suuremad kohustused hobulaenutuspunktide suhtes; tuleb nende alluvuse küsimus nähtavasti parandada ja valla täitevkomitee õigusi ja kohustusi hobulaenutuspunkti suhtes suurendada. Põllutöö Rahvakomissariaadil on võimatu konkreetset juhtida hobulaenutuspunkte, kes asuvad üle maa laiali. Ta ei või keskkohas teada, mis sünnib koha peal. Seda võivad teada ainult kohalikud võimud ja inimesed. Kes teab ja peab teadma kõige paremini üldse valla olukorda, ka hobulaenutuspunkti olukorda, kui mitte valla täitevkomitee? Kuid on olemas ka selliseid valdade täitevkomiteesid, näiteks Martna vallas, kes ei tea ega taha kuigi palju teada hobulaenutuspunktist, sest see olevat Põllutöö Rahvakomissariaadi asi. Meie peame ühiselt katsuma seda asja parandada, et töö oleks tublim ja kannaks paremat vilja.

Paar sõna traktorijaamadest. Ma ei hakka selgeta nende töö tähtsust, see on igapähele küllaltki selge. Kuid traktorijaamade töö ei ole praegu kuigi hiilgav. Masina-traktorijaamade peaülesanne praegu on kokku koguda ja remontida traktoreid ja põllutööriistu. Seda ülesannet täidetakse veel nõrgalt. Mis puutub Läänemaasse, siis on siin eriti

halb olukord Sipa traktorijaamas, mille juhatajaks on sm. Pihla. Remonttööde kõrval tuleb aegsasti mõtelda sellele, kuhu ja kuidas paigutada saadavad kütte- ja määrdeõlid. Kui seda küsimust kiiresti ei lahendada, siis võib olukord kujuneda selliseks, et remondime küll traktoreid, kuid kui jõuab kätte kevad ja põllud on kuivad, siis ei saa tööle hakata, sest kütteinnet ei ole kohal või puuduvad määrdeõlid.

Tarvis on tingimata muretseda taarat ja iga hinna eest leida võimalus, kuidas ja kuhu paigutada kütteinnet ja määrdeõlid. Pealeselle peavad meie traktorijaamad masinate tagavaraosade muretsemise alal olema senisest agaramad. Mõnede vabrikute direktorid, kus varuosi valmistatakse, suhtuvad sellesse töösse ükskõikselt. On tarvis, et vallad ja maakonnad neile rohkem peale käiksid, nende käest rohkem nõuaksid. Meie traktorijaamad ja laenutuspunktid kulutavad liiga palju aega oma sisemiste väikeste korrastustööde peale, kusjuures suuremad tööd kevadkülvi ettevalmistamiseks tikuvad mõnel pool kõrvale jääma.

Suur töö seisab traktorijaamadel ees lepingute sõlmimise alal talupoegadega. Seda tööd tuleb teha tasakaalukalt, et teie ei hakkaks huisapäisa lepinguid sõlmima enne, kui traktorijaama direktoril pole pilti oma majapidamise suurusest, enne kui ta ei tea, kui palju temal on traktoreid, millises seisukorras nad on, jne. Kui teha lepinguid, mida ei jõuta täita, siis naeravad talumehed teid välja.

Nagu hobulaenutuspunktide olukord, nii nõuab täpsustamist ka masina-traktorijaama ja maakonna võimude vahekord. Seltsimehed, kes võtsid osa Tallinnas toimunud põllumajandustegelaste nõupidamisest, võisid kuulda, kuidas maakondade ja valdade esindajad kaebasid selle üle, et kui lähed traktorijaama direktori juurde, siis pead sügavalt kummardama ja mütsi maha võtma, sest jaam allub Põllutöö Rahvakomissariaadile ja kohalikel võimudel polevat siin midagi öelda. Minu arvates on selge, et maakonna parteikomiteel ja täitevkomiteel peavad olema ja on suured õigused ning kohustused traktorijaama suhtes, sest traktorijaam teenib ju maakonda. Masina-traktorijaam on maakonna ees täiel määral vastutav, ta peab oma tööst aru andma maakonnavõimudele ning kuulma nende sõna. Ta ei tohi milgi määral maakonna juhtimisest ja kontrollist kõrvale põigelda. Tuleb arvesse võtta seda, et täitevkomitee ja parteikomitee on peremehed oma maakonnas.

5. Laenust ja ehitusmaterjalist

Veel maareformist ja sellega seoses olevaist küsimusist. Kõigepealt laenuandmine uusmaasaajaile. Läänemaal on asi ses suhtes eriti halb. Laenusaa-mise-sooviavaldusi on sisse antud 297, ja need ligi 300 laenusoovijat tahavad saada 1¹/₂ miljonit rubla laenu. Praegu on antud laenu kõigest 18 inimesele

8900 rubla ulatuses. See asi nõuab kiiret parandamist. Mulle näib, et siin on nähtavasti Põllumajanduspanga, krediitühingute, Metsamajanduse Rahvakomissariaadi ja muude asutuste vaheliste dokumentide korraldamises midagi korrast ära, mis takistab uusmaasaajate ja juurdelõikesaajate laenude realiseerimist. Meile antud krediit tuleb tingimata esimese veerandaasta kestel ära kasutada. See küsimus vajab kõige kiiremat lahendust.

Sellega on seoses ehitusmaterjalide andmise küsimus uusmaasaajaile ja üldse töötavatele talupoegadele, kellel on hooned sõja ajal maha põlenud. See töö edeneb veel puudulikult. Kirbla, Ridala, Taebla, Varbla ja Emmaste valla täitevkomiteed ei ole seni isegi esitanud maakonna täitevkomiteele nimekirju selle kohta, kui palju keegi vajab metsamaterjali ehitustöödeks. See on lausa lubamatu asi, sest niiviisi võivad nende valdade uusmaasaajad jääda metsamaterjalist ilma. On tarvis jalamaid esitada need nimekirjad maakonnavõimudele, et saaks ehitusmaterjali välja anda. Metsaveoga on nii, et hiljuti ilmus valitsuse määrus, millega uusmaasaajad vabastatakse kohuslikust metsaveost. Ma arvan, et kõik vallad peaksid märtsi esimesil päevil ühisel jõul, võib-olla talguga, aitama kiires korras välja vedada ehitusmaterjali kõigile uusmaasaajaile ja juurdelõikesaajaile, kes tahavad hooned ehitama hakata. See on iga valla aukohustus. Samuti tuleb abistada ehitusmaterjali vedamisel neid kehvik- ja kesk-

miktalusid, kes küll maad juurde ei saanud, kuid kelle talud hävisid sõjategevuse tagajärjel. Kui metsatöödega 1. märtsiks toime tuleme — meie peame nendega toime tulema — siis on võimalus märtsi esimesel poolel see küsimus igal pool organiseeritult lahendada. Tartumaa lõpetas juba oma metsatööde plaani täitmise. Kuidas tartlased seda tegid? Nad tegid seda sel teel, et laialdaselt organiseerisid metsaveotalguid. Terved vallad valla täitevkomiteede inimestega eesotsas läksid metsatöödele. Koondati kõik jõud metsatööde edukaks lõpetamiseks. Ja see andis häid tulemusi. Nüüd on Tartumaa meestel käed vabad ja nad võivad hakata uusmaasaajatele metsa koju vedama ja täie jõuga tegema ettevalmistusi kevadiseks külviks. Ma arvan, läänlastel tuleks tartlastest eeskujuga võtta, et metsatöödega õigeaegsaks toime tulla. Läänemaal on häid valdu, kus metstkonnad teevad üsna tublit tööd, näiteks Vigala metstkond, kes raie alal täitis veerandaasta plaani 130% ja välja-veo alal 116%. Mispärast teised metstkonnad ei tule toime oma metsatöödega? Märjamaal aga on plaani täidetud raie alal kõigest 84% ja veo alal 78%. Miks Märjamaa on teistest maha jäänud, miks ta ei tule toime oma tööga? Märjamaa metstkonnal tuleb Vigala metstkonnalt õppida, kuidas töötada. Tuleb käia tuntud vanasõna järgi: kuidas lükkad, nõnda läheb. Kui lükkad halvasti, siis läheb asi halvasti, aga kui hästi lükkad, siis läheb asi edukalt.

6. Mitte viriseda, vaid agara tööga ületada raskused

Mõnes vallas armastatakse nuriseda ja viriseda. Näiteks Lihulas. Sealsed vallaisad „seletavad“ metsatööde halba käiku sellega, et ei olevat kõisi, reed olevat katki, hobused tiined jne. jne. Seltsimehed, hädaldamise ja virisemisega keegi edasi ei jõua. Tööd tuleb teha raskuste võitmiseks, selle asemel, et otsida näilisi põhjusi, millega püütakse vabandada oma saamatust ja initsiatiivipuudust. Kui on raskusi, tuleb otsida abinõusid, kuidas neid raskusi kõrvaldada. Kui sa täitevkomitees üksi ei suuda leida lahendust, siis mine küla-meeste juurde ja küsi, et mis sa, Kustas, arvad, kas teha nii või teisiti? Küllap ühiselt leiateg väljapääsu ja õige tee. Niiviisi tuleb täitevkomiteel ja igal juhtival töömehel asjasse suhtuda. Kui teie aga hakkate raskusi otsima ja neid endale ette kujutama ning veel teistelegi selgeks tegema, siis jääte tööga ilmtingimata jänni. Kui näiteks täitevkomitee esimees hädaldab, et raskused on suured ja ületamatud, siis tingimata hakkab ka nii mõnigi külavolinik hädaldama ja talumehed tagantjärele. Valla täitevkomitees armastavad tihtilugu kõige rohkem käia just hädaldajad ja virisejad, nagu näitab praktika. Nad kaebavad: mul on jalg haige, tarvis arstitunnistust, ma ei saa tööle minna, sest puuduvad pastlad jne. jne. Enamuses on need mehed ja naised, kellel tõepoolest ei ole mi-

dagi häda, aga nad aina püüavad otsida vahendeid, kuidas metsatööle minekust kõrvale hiilida. Tõsised töömehed täitevkomitees hädaldamas ei käi, ehk kui tulevadki, siis seletavad oma asja ruttu ära ja lähevad jällegi. Sellepärast satuvadki mõned täitevkomiteede töötajad vallas hädaldajate ja virisejate mõju alla, halisevad nendega kaasa.

See pole õige tööviis ega õige käitumine. Õppigem Punaarmeelt, kuidas töötada ja kõik raskused võita ning kindlused vallutada.

7. Külviplaani viimine taludesse

Praegu on käsil kevadkülviplaani viimine taludesse. Eelplaan on esialgselt juba kooskõlastatud talumeestega ja see töö tuleb ettenähtud tähtajaks lõpule viia. Hiljemalt 20-ndaks märtsiks peab talule lõpliku külviplaani kätte andma. Talu lõpliku külviplaani kinnitamine peab toimuma taluniku enda juuresolekul. Meie täitevkomiteed peavad olema küllalt painduvad plaani elluviimisel, s. t. et riikliku külviplaani talluviimisel tuleb maksimaalselt arvestada talude maade omadustega ja talu olukorraga. Ei tohi olla seda, et kuhu üks või teine kultuur sugugi ei sobi, et seal vägivaldselt peale sunnitakse selle kultuuri kasvatamist. Uhes valla otsas võib-olla kasvab lina hästi, teises küljes aga ei kasva. Samuti on lugu mõne teise põllukultuuriga. Siin tuleb iga talu ja küla olukorraga

arvestada, kuid samal ajal tuleb püüda, et tegelik külviplaani igas talus võimalikult ületaks selle alammäära, mis riiklikus plaanis ette on nähtud.

Tuleb tingimata õhutada ja virgutada talurahvast külvama võimalikult rohkem vilja, tegema võimalikult rohkem kartuleid maha jne., sest see on talurahvale endale kasulik ja riigile tarvilik.

Läänemaal on külviplaani taludesse viimise asi enam-vähem korda läinud. Maha jäänud on ainult Varbla vald ja peamiselt just seepärast, et Lihula noorem agronoom sm. Roosileht, kellele tehti ülesandeks Varbla mehi abistada, seda tegelikult ei tee — ta ei olnud 20. detsembrist kuni 1. jaanuarini oma kohal Varblas ja ka veebruaris puudus 10 päeva töölt. Selline vastutustundetu suhtumine töösse on lausa kohtulikult karistatav. Agronoomide osa ja tähtsus kevadkülvi ettevalmistamisel ja läbiviimisel on eriti suur ning vastutusrikas. Suur enamus neist teebki tõsiselt tööd. Roosilehti aga tuleb korrale kutsuda ja pingsalt tööle rakendada.

8. Mõni sõna viljaseemnest ja väetisest

Seaduses on öeldud, et iga vald, iga maakond peab ise oma seemnega toime tulema. Seda mõtet tahan eriti alla kriipsutada, sest väljaspoolt seemne sissevedu kustki ei tule.

Tuleb kõik sisemised võimalused vallas ja maakonna piirides rakendada, et seemnega varustada

neid, kellel on seemet vähe. Kuid sageli talitatakse nii, et hangitakse andmeid seemne olemasolu kohta väga pealiskaudselt. Tuleb näiteks valla-käskjalg tuppa ja küsib: „Jaan, kas sa tahad seemet juurde saada või ei taha?“ Ma arvan, et harva leidub talumeest, keda sellise küsimuse puhul ei tabaks kiusatus küsida seemet juurde, mida tal endal juba on. Selle asemel on tarvis temalt küsida, kas ta kedagi seemnega aidata saab ja millisel määral. Seaduse järgi on maareformiga kärbitud talu omanik kohustatud vilja andma uusmaasaajaile ja juurdelõigetesaajaile. See seeme tuleb tingimata kokku koguda. Seemnest võib puudus tulla neil, kes küll maad juurde ei saanud, kuid kellel vili hävis möödunud aastal kas ikalduse läbi või mõnel muul põhjusel; siis tuleb neile seemet laenuks anda. Kui talunikud omavahel seemnelaenu asjus kokku lepivad, on hea, kui mitte, siis tuleb täitevkomiteel vahele segada ja seda asja reguleerida. Kus ei aita selgitustöö, seal on minu arvates valla täitevkomiteel õigus vahele segada ja astuda tarvilikud sammud kõigi talude varustamiseks seemnega. Toonitan veel kord, et iga vald, iga maakond peab tänavu kevadel ise oma seemnega toime tulema, sest väljaspoolt meie kustki seemet ei saa. Viljaseemet on tingimata vaja sorteerida, puhtida ja ta idanevust kontrollida.

Kartuliseemne kohta on kõige rohkem kaebusi üle maa mitmel pool. Kuid ka siin ei ole asi nii halb nagu see esimesel silmapilgul paistab. Meil

tuleb palju laialdasemalt kui seni tarvitusele võtta kartuli mugulatippude lõikamine seemneks, mis on meil uudne asi, kuid mida tuleb tingimata teha. Samuti tuleb kevadel seemnekartulid lõhki lõigata. Nii saame üle kartuliseemne puudusest. Tahaksin teie tähelepanu juhtida ühele suurele pahele, mis saksa okupatsiooni ajal on maad võtnud meie valdades ja praegugi kestab, see on puskarikeetmine. See röövib meilt palju vilja ja palju kartuleid. Sellele asjale tuleb karmilt panna piir ning valjult karistada puskarikeetjaid. Miilitsavõimudele on antud ranged korraldused puskarikeetjate vastu võitlemiseks ja valdade võimudel ning külavolinikel on ülesandeks miilitsavõimused selles töös igati abistada.

Kunstväetist me tänavu kevadel ei saa. Vahest läheb korda saada vähemal määral kaaliväetist. Sellepärast katsume nii palju kui vähegi võimalik ära kasutada kõiki väetisi, mis koha peal käepärast on. Sellepärast on tarvilik, et igas talus viimane kui väetise raasuke kõige otstarbekamalt ära kasutataks. Katsuda rohkem laudasõnnikut soetada, koguda tuhka jne.

9. Riigitalundid ja abitalundid

Mõni sõna riigitalunditest ja kevadkülvist. On tarvis, et kohalikud võimud kontrolliksid riigitalundite tööd. Riigitalundid alluvad küll oma pea-

valitsusele, aga kui koha peal näete, et riigitalundites on korralagedus, et seal ei tehta korralikult tööd, siis tuleb seal kord luua ja asjast teatada maakonnale ja ka riigitalundite peavalitsusele. See puudutab ka käitiste abitalundeid. Peab ütlema, et meie täitevkomiteed ei tunne ennast ses küsimuses veel küllalt peremehena oma vallas. Meil on näiteks käitisi ja asutusi, kelle agendid kihutavad mööda maad ringi ja otsivad talusid abitalunditeks. Mõnel pool tehti selleks otstarbeks lepinguid isegi hallparunitega, kelle talud tuleb kärpida 5—7 ha peale. Rahvavaenlased katsuvad sel teel päästa maareformi eest oma talusid. Valdade täitevkomiteed, olge peremehed oma vallas ja ärge laske selliseid asju vallas sündida. Abitalund on ainult see, mis on kinnitatud Rahvakomissaride Nõukogu otsusega abitalundiks. Abitalundil peavad olema vastavad tõendusdokumendid ja valitsuse otsuste äraakiri, millega ta abitalundiks on kinnitatud. Nende puududes pole olemas abitalundit.

10. Sepasütest

Soovitan eriti hoolitseda sepasüte eest, sest kivisöe saamiseks maale sepatöökse ei ole meil lootusi. Ütlen seda seepärast, et mõned ikka veel ootavad kivisütt ja kui kevad kätte jõuab ja nähakse, et kivisütt pole saadud, siis on hilja hakata puusütt põletama. Ilma söeta aga ei saa põllutööriistu re-

montida, sellepärast tuleb agarasti ise põletada puusütt, teist teed ei ole.

11. Talunaised ja kevadkülv

Valdade partei- ja kommunistlike noorte organisatsioonid ei tohi unustada, et kevadkülvil läbiviimisel on naistel täita suured ülesanded, kuna naispere moodustab maal suure enamuse ja väga suurel määral kevadiste põllutööde raskus langeb just naispere õlgadele. Meil on küllalt naisi, kes aastast aastasse tegid põllutööd, kuid on ka neid, kes siiani pole veel külinud, pole põldu harinud. See pärast, seltsimehed, suuremat tähelepanu sellele, et õpetada, abistada, toetada naisi nende töös.

12. Valla täitevkomitee on peremees vallas

Ma juba ütlesin, et valla täitevkomiteedel tuleb end tunda rohkem peremeestena oma vallas, et organiseerida seaduste, määruste, korralduste elluviimist ja täitmist ning kontrollida, kuidas need ellu viiakse igas külas, igas talus. Veel mitte kõik valla täitevkomiteed pole saanud sellest oma põhilisest ülesandest õieti aru. Meie täitevkomiteedel tuleb veel palju ja palju õppida tegema tööd korralikult, organiseeritult, s. t. et kui praegu on

näiteks käsil metsatööde tegemine, siis ei pea meie mitte ainult metsatöödega tegelema, nii et meie muile asjule üldse tähelepanu ei osuta. Elus on alati nii, et meil on mitu suurt tööd korraga käsil. Praegu peame metsavedu korraldama, praegu remondime ka traktoreid, korjame vilja Punaarmee fondi jne. Tarvis on ainult, et igat tööd juhitakse, kuid peatähelepanu tuleb osutada teatud hetkel kõige tähtsamatele küsimustele. See nõuab suurt oskust, kindlakäelist peremehelikku juhtimist. Nii on praegu esimeseks asjaks metsatööde kiiresti lõpule viimine, et siis kogu jõud suunata kevadkülvie ettevalmistustöödele.

13. Valla täitevkomitee komisjonidest

Suurt osa kevadkülvie ettevalmsitamisel mängivad komisjonid valdade täitevkomiteede juures, eriti aga põllumajanduskomisjon. Põllumajanduskomisjon peab täitevkomiteele põllumajanduslike küsimuste lahendamisel igati kaasa aitama. Kui on komisjonis näit. 5—6 liiget, siis peab otsekohe nende vahel ära jaotama terve rida praktilisi ülesandeid, näit. sepasüte põletamine, plaanide viimine taludesse, traktorite remont jne. See on ühtlasi riigijuhtimise kõige paremaks alguseks ja kooliks hakata peale praktilise tööga. Las komisjoniliikmed lahendavad hobulaenutuspunktide küsimusi. Andke neile selleks teatud tähtaeg. Las nad vaa-

tavad, miks punkt ei tule toime tööga, mispärast on hobused haiged, mispärast lehmad sõnniku sees jne. Las komisjon teeb mõne päeva tööd ja esitab siis oma ettepanekud. Võtke siis vastu otsus ja andke ta täitmise kontroll sellesama komisjoni kätte ja siis kõrvaldatakse järjekindla tööga iga viga, iga puudus. Ainult nii loote korra majja.

14. Külavolinikest

On tarvis mõne sõnaga peatuda külavolinike juures. Külavolinik on valla täitevkomitee liikmete järele vallas kõige tähtsam inimene, sest temast sõltub eeskätt see, kuidas töö külas läheb, kas hästi või halvasti. Külavolinik on riigivõimu esindaja koha peal, nagu on öeldud määruses, tema viib seadused ellu ja kontrollib nende täitmist. Külavolinik teeb poliitilist selgitustööd, selgitab rahvale kõiki päevaküsimusi ja ühe või teise ürituse tähtsust. Külavolinik organiseerib majanduslikku tööd, metsatöid, hobulaenutuspunktide abistamist jne. Külavolinik aitab kaasa kultuurielu korraldamisele külas. Ta hoolitseb, et ajalehed tuleksid korralikult kohale, et rahvamajad oleksid korras ja töötaksid. Ühe sõnaga, tublist külavolinikust oleneb kõigepealt see, kuidas läheb meie töö külas, ja selleks tuleb meil neid kasvatada, õpetada, neid aeg-ajalt kokku kutsuda, nendega nõu pidada jne. Ühtlasi tuleb ka valla juhtidel

oma külavolinikelt palju õppida, sest nemad on ju meie tublimad talumehed, tublimad põllumehed, kellel on küllalt elutarkust. Meil on palju külavolinikke, kes teevad tõhusat tööd. Näiteks Kullamaa vallas külavolinik Kustas Kaleviste, kes nädala ajaga täitis oma küla metsatööde plaani. Tema oskas tööd organiseerida nii, et töödega tuldi hästi toime. Punaarmee fondi kogus ta oma külas mitu korda rohkem vilja, kui see oli ette kavatsatud. Külavolinik Kalevistel on suur autoriteet külas. Niisugusest külavolinikust tuleb kõigil eeskujuga võtta, sest kuidas külavolinik töötab külas, nii töötab ka kogu külarahvas. Sellepärast tuleb külavolinike valikul ja kinnitamisel olla väga hoolikas ja olemasolevate külavolinike tööd tuleb hästi kontrollida. Kindlasti on nii mõnigi inimene juhuslikult sattunud külavoliniku kohale. Näiteks Lihulas oli sattunud külavoliniku kohale keegi naine, kes oli sakslaste käsilane. Niisugune külavolinik võib muidugi ainult kahju teha oma külale. Seepärast tuleb külavolinikuks kinnitada igati tubli ja aus inimene, kes alati tööraha huvid eest, Nõukogude riigi huvid eest väljas on. Tähtis on, et külavolinikud oma töökogemustest räägiks, kõige paremini ajakirjanduse kaudu, et nad kirjutaksid „Rahva Hääles“ ja „Talurahvalehes“, kuidas töö läheb, kuidas nad raskustest, mis töös ette tulid, üle said. Külavolinike kaader on suur, neid on üle maa tuhandeid inimesi. Ja nemad kõik on kõige vahetumalt seotud otse talu-

rahva hulkadega maal. Külavolinike juhtimine ja õpetamine on praegu meie üheks põhiliseks ülesandeks.

Muide, seltsimehed, on tarvis, et kui olete nüüd külvi eeltööd käima pannud, siis jätke külavolinikud mõneks ajaks rahule, laske neid oma külas tööd teha ja ärge kutsuge neid iga nädal kõiki vallamajja kokku. See võtab neilt hulga kallist aega ära ja teinekord üsna ilmaaegugi. Ma arvan, et tuleb sisse seada kord, et valla täitevkomitee ilma maakonna täitevkomitee loata ei tohi kokku kutsuda korraga kõiki külavolinikke.

15. Külanõukogudest

Meie nõukogude aparaadi kõvendamiseks külas ja ta lähemale viimiseks rahvale on Nõukogude Liidu valitsus Eesti NSV valitsuse ettepanekul otsustanud ja lubanud asutada Eesti NSV valdades külanõukogud, mis lähemal ajal tööle asuvad. Külanõukogu saab riigiaparaadi alglüliks maal, kuna valla täitevkomitee jääb siis järgmiseks kõrgemaks instantsiks. See aitab meil külas riigi juhtimise küsimusi palju paremini ja hõlpsamini lahendada. Talumehel ei ole tarvis enam alati ja iga asja pärast minna valla keskusse, vaid ta klaarib oma asjad külanõukogus ja külanõukogu ise lahendab asjad valla keskusel. Sellest muudatusest riigiaparaadis on kahtlemata suur hõlbustus rahvale.

16. Poliitiline selgitustöö

Poliitilist selgitustööd seoses kevadkülviga on igati tarvis laiendada ja süvendada, et kõigil töötavail talupoegadel oleks selge, millised ülesanded seab meile tänavune kevadkülv ja mispärast ta on riigile nii tähtis. See on kevadkülv sõja otsustaval etapil ja sellepärast on tarvilik, et eesti talurahvas hästi valmistuks külviks. Suur osa selgitustöös langeb meie vabariiklikule ja maakondlikule ajakirjandusele. Kuid meie ajalehtede töös on veel palju puudusi ja seda peamiselt sellepärast, et toimetused on nõrgalt seotud valdade ja küladega, et neil on seal alles vähe kirjasaatjaid. On vaja, et töörahvas ise rohkem kirjutaks meie ajalehtedes, eriti aga meie külaaktivistid. Sellepärast arvan, et iga siinviibija peaks seadma enesele ülesandeks lähema 10 päeva jooksul saata sõnumi oma valla tööst „Läänlasele“ ja meie kesk-lehtedele Tallinnas. Igas külas peab maakonnalehel olema alaline kirjasaatja. Tallinna lehtedel peab igas vallas olema vähemalt 2—3 alalist kaastöölist. Seda peame saavutama.

17. Külvitööde ettevalmistamise juhtimisest

Kogu kevadkülvitööde ettevalmistamist juhivad partei ja nõukogude organisatsioonid. Tahan teie tähelepanu juhtida eriti sellele, et noorsoo osatähtsus on tänavu kevadkülvitöös suurem kui ku-

Ex bibl. univ. Tart

nagi varem ja seda sellepärast, et täisealised meeskodanikud on praegu sõjaväes. Seepärast meie kommunistlik noorsoo-organisatsioon peab tegema väga ulatuslikku ja tõsist tööd noorsoo hulgas. Läänemaa kommunistlike noorte organisatsioon töötab veel nõrgalt. Ta sidemed noorsoohulkadega on puudulikud, ta organisatsioonid väikesed. Kõike juhtivana ja organiseerivana sammub Läänemaa töörahva eesotsas bolševike partei organisatsioon Läänemaal. Tema peal lasub kõige suurem vastutus, sest bolševike partei juhib Nõukogude riiki, juhib kõiki organisatsioone meie riigis.

Senine töö Läänemaal lubab eeldada, et Läänemaa töörahvas suudab bolševike partei juhtimisel toime tulla tema ees seisvate ülesannetega, kui ta loorberitele puhkama ei jää. Kõrge autasu, mida Nõukogude Liidu valitsus andis Läänemaa seltsimeestele, kohustab läänlasi veel enam töötama meie riigi ja rahva heaks. Kui kogu Läänemaa töörahvas selgesti aru saab sellest, missugused ülesanded seisavad tal ees tänavuse kevadkülvialal, olukorras, kus meil lõplik võit on lähedal, siis täidab Läänemaa kindlasti kõik tema peale pandud kohustused. Kindla tahtega abistada Punaarmee, kes seltsimees Stalini juhtimisel koos meie liitlastega viib peagi võiduka lõpuni käesoleva Suure Isamaasõja, kindla tahtega anda oma parim Nõukogude Eesti rahvamajanduse kiireks taastamiseks, tuleb Läänemaa töörahvas toime kevadkülviala ettevalmistusega ja kevadkülviala endaga.

Eesti NSV-s 1945. aasta kevadkülviks ettevalmistamise käigust

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu esimehe
sm. A. Veimeri aruanne EK(b)P KK VI Pleenumil

I

Punaarmee hiilgavad võidud rinnetel on ka ENSV ülesehitustööle loonud soodsa õhkkonna. Kahurilaskude kaja Königsbergi alt, Stettini suunas — Saksamaa pinnalt, Ungarist, Tšehhoslovakiast, stalinliku geniaalse strateogia edu on tekitanud kõige elavama vastukaja ka eesti töötajate südames. Fašistliku metsalise purustamine ta enda koopas tähendab ju ühtlasi ka eesti töötava rahva igipõlise vaenlase purustamist. Fašistliku Saksamaa purustamine tähendab ju eesti rahvale sajandeid kestnud sakslasest rööv vallutaja ja orjastaja purustamist. Selle tõttu ajaloolise Krimmi konverentsi otsused imperialistliku Saksamaa lõplikuks kaotamiseks, tema kallaletungimise reaalse baasi, sõjatööstuse likvideerimiseks, fašistliku partei ning selle kandjate juurtega väljarookimine kogu Saksamaalt, Saksamaa surumine välja tema poolt vallutatud maa-aladelt ning tema viimine ajaloolistesse piiridesse, see kõik loob laiades töötajate hulkades sügava rahuldustunde, rõõmsa ülesehitustöö meeololu, mis koondab kõik elavad ja materiaalsed jõud

ühisesse pingutusse, et anda kõik rinde heaks, et olla aktiivne kaasalööja fašismi purustamisel. Eesti töötav talurahvas vastab võitudele rindel kevadkülvil eeskujuliku läbiviimisega.

II

Tööd kevadkülvil alal on meil kõige lähedasemalt seotud maareformi lõpuleviimise töödega. 20. veebruariks 1945. a. oli maareformi kaudu loodud meil riiklik maafond 804 662 ha, millest põllumaad 191 007 ha, mis oli saadud 40 116 üksusest alljärgnevalt:

äralõikeid taludelt, mille suurus oli üle 25—30 ha	598 441 ha	32 462 talult;
saksa kolonistide majandeid	6 047 ha	169 üksust;
rahvavaenlastelt, kes koos fašistidega ära põgenesid	16 331 ha	564 üksust;
saksa okupantide käsialastelt	44 916 ha	1 530 üksust;
peremeheta majandeid	96 433 ha	3 335 üksust;
fašistlike okupantide käes olnud majandeid	8 032 ha	163 üksust;
muid maid	31 503 ha	1 693 üksust;

Kogusummas seega 804 662 ha 40 116 üksust.

Sellest riiklikust maafondist anti maad 42 096 maasoovijale kokku 391 339 ha, sellest põldu 159 183 ha. Rahuldamata jäeti 5 131 maasoovijat. Valdavas enamuses olid säärasteks sooviavaldajaks isikud, kes olid hallparunite perekonnaliikmed ja püüdsid sel kombel säilitada kulakute majandeid terveina.

Endistest maatameestest on saanud maad 22 811 peret, üldpinnaga 283 543 ha, sellest põldu 115 172 ha; juurdelõikeid on saanud 17 161 majapidamist, üldpinnaga 77 872 ha, sellest põldu 25 795 ha; teisi maasaajaid 2 124, üldpinnaga 29 924 ha, sellest põldu 10 016 ha.

Kui palju jääb ENSV külla veel maatamehi, s. o. mil määral meie suutsime rahuldada maaga kõiki maatamehi? Tuleb märkida, et seni sellele üli-tähtsale poliitilisele küsimusele kokkuvõtlikku vastust otseste andmete põhjal anda ei saa.

Kuid järeldades kaudsete andmete põhjal, peab arvama, et see arv pole väike. Nii oli 1939. a. põllumajandusliku loenduse andmeil Eesti külas sel ajal

raharendi alusel põlluharijaid	17 177,
pooleteramehi	2 297,
aastatöölisi taludes	21 485,
suvilisi	22 773.

Kui eeldada, et raharendi alusel töötanud rentnikud ning pooleteramehed kuuluvad kõik uusmaasaajate hulka (22 811), siis suviliste ning aastasulaste üldarv (üle 44 000) näitab, et siin on veel üsna tugev kiht maata või vähese maaga põlluhari-

jaid, kes seni maad pole saanud. Mõningal määral muudab üldpilti muidugi üldine rahvaarvu vähenemine maal, mistõttu toodud arvud vajavad täpsustamist, ning seda peavad meie partei- ning nõukogude organid viivitamata tegema, hoolitsedes selle eest, et iga maatamees või pops saaks Nõukogude riigilt maad.

On huvitav silmas pidada maareformi läbiviimise käiku. Kuni 16. nov. 1944. a. oli üle riigi kokku tulnud 13 402 maasaamise sooviavaldust, kusjuures neist rahuldati vaid 2397. Aasta lõpuks aga, s. o. poolteise kuu jooksul oli sooviavaldusi sisse tulnud juba 46 669 ning neist rahuldati 40 041. Seega oli sooviavalduste juurdekasv sel ajavahemikul 33 267 ning tegelikult maa väljaandmisel juurdekasv 37 644. 1. jaanuarist 1945 kuni 20. veebr. on uusi sooviavaldusi juurde tulnud 730 ning maad on välja antud 2055 uusmaasaajale. Neist arvudest näeme, et otsustavaks ajajärguks massiliseks maa-soovijate sooviavalduste sisseandmise ning maa tegeliku väljaandmise perioodiks oli möödunud aasta detsembrikuu, nimelt ajajärk pärast Keskkomitee V Pleenumit, millal võeti tõsise arvustuse alla senised puudused ning vead töös ning mille järele meie partei ning nõukogude organid tõsiselt algasid parandama oma tööd, mil nad tegelikult laiad töötavad hulgad võitlusse hallparunite vastu viisid. Toodud arvud näitavad, et see tööparandus vilja kandis.

Kui meie aastavahetuseks viisime põhiliselt lõ-

pule maade üleandmise maatamehele, siis selle üli-
tähtsa poliitilise aktsiooni riiklik vormistamine
toimub meie keskasutuste saamatuse tõttu liiga
aeglaselt. Nii oli 20. veebruariks 1945 maaüleandmise-
akte seitsmes maakonnas uusmaasaajaile välja
antud ainult 12 842, mis on napilt üle poole uus-
maasaajate üldarvust. On lubamatu, et säärase
tehniliste takistuste pärast, nagu on seda aktide
trükkimine, suure poliitilise tähtsusega toiminguga,
maasaamise lõplik vormistamine venib kuude kaupa.
Asjaosalised peavad selle vea viivitamata pa-
randama. Aktide üleandmine kohtadel toimub liiga
kuivalt. Sellele tähtsale toimingule ei anta tarvi-
likku pidulikku vormi, ei korraldata maasaajate
rahvakoosolekuid, ei selgitata kogu selle küsimuse
poliitilist sisu. Edaspidi on tarvis see küsimus pa-
remini korraldada.

III

Kogu meie põllumajanduse ja ka eelseisva ke-
vadkülvie edu pandiks kujuneb see, kuivõrd kii-
restigi meie suudame abistada uusmaasaajaid nende
majapidamiste jaluleseadmisel. Selleks ülesandeks
anti ENSV RKN ja EK(b)P KK määrus nr. 380 —
14. dets. 1944.

Selle määruse põhjal tuleb tasuta võõrandami-
sele saksa okupantidelt ja nendega koos ärajoos-
nud kodumaareetjatelt kogu põllumajanduslik in-

ventar, loomad ja kõik varad ning saksa okupantide käsilastelt osa hooneid ja ehitusi kõigi hobuste ja põllutöomasinatega ja tagasiantavatelt maadelt 1944. a. koristatud kogu teravilja, kartuli, aedvilja, heina ja muude põllumajandussaaduste saak. Edasi korraldab see määrus põllutöomachine, inventari ja karja tasuta ning tasu eest võõrandamist neilt majapidamistelt, kellelt maareformiga lõigati ära maad, kuid kes ei kuulunud lõige alla.

Selle ülitähtsa määruse elluviimise lõpptähtajaks oli 10. jaan. 1945. Tegelikult aga oli selleks ajaks vähendatud inventari ja loomi ainult 4537-lt majandilt. Kogu vara oli konfiskeeritud 917 fašistide käsilastelt, kuna osaliselt oli tasuta võõrandatud 1504 juhul. Ostetud oli osa inventari ainult 2199 juhul. Seega kokku oli rahvavaenlastelt tasuta võõrandatud 2371 juhul. Kui silmas peame kindlakstehtud rahvavaenlaste üldarvu, siis näeme, et 10. jaanuariks antud ülesanded ei olnud tegelikult lahendatud. Partei Keskkomitee ja valitsuse vahelesegamise tagajärjel paraneb olukord mõnevõrra ja määruse nr. 380 tegeliku elluviimise pingeliseks ajajärguks kujuneb jaanuarikuu teine ning veebruarikuu esimene pool, mille tagajärjel 20. veebruariks oli põhiliselt lõpule viidud rahvareeturite, kindlakstehtud saksa okupantide käsilaste üle kohtumõistmine. Nii oli 20. veebruariks kogu varandus konfiskeeritud 2450 majandilt, osaliselt tasuta võõrandatud 2904 juhul, kogusummas 5354 juhul.

Kui võrrelda maa võõrandamise arvusid inventari ja loomade võõrandamise arvudega, siis näeme, et selles osas kõige mahajäänumaks lüliks on kujunenud saksa okupantide käsilaste inventari konfiskeerimise otsuste kinnitamine Maakorralduse Peakomisjoni poolt, kus seni 1500 asja on veel otsustamata. Pole tarvis kulutada sõnu, et rõhutada säärase venitamise suurt poliitilist kahjulikkust.

Teiseks järsult mahajäävaks lüliks on inventari ostmine tasu eest neilt majandeilt, kust maad on ära lõigatud, mis 20. veebruariks 1945. teostus vaid 7400 talult. Kui meie aga meeles peame, et maad lõigati ära 32 000 suurtalundilt ning anti 40 000 maatamehele ja väikemaapidajale, siis näeme, et osaline inventari, kariloomade ja jõusööda võõrandamine kas tasu eest või tasuta jääb tunduvalt maha või kujuneb pidurdavaks teguriks edaspidises töös. Näit. Tartu maakonnas on maad ära lõigatud 5697 majandilt, kuid inventari on neist majandeist ostetud eriti vähe; näit. hobuatru 47, äkkeid 30, vankreid ja saane 95. Inventar ja hooned on enamikus võõrandamata, kuigi seda määrus nr. 380 kategooriliselt ette kirjutab. Samasugune on lugu ka Viljandi maakonnas. Siin on 4700 uusmaasaaja ja juurdelõikesaaja jaoks inventari võõrandatud ainult 737 talust, 37-st üleantavast traktorist on 25 üle andmata. Kokku on seal üle andmata $\frac{2}{3}$ loomi ning põllumajanduslikku inventari. Pärnu maakonnas on 2993-st talust, kus maareformiga

toimused äralõiked, inventari vähendatud 334-lt majandilt. Uleriigiliselt on äralõikeid maareformi alusel teostatud 34 501 talundilt, kuna inventari on vähendatud ainult 11 414 majandilt, sealhulgas ostu teel omandatud 7331 majandilt.

Eespool toodud arvud näitavad, et määruse nr. 380 täitmine edeneb lubamatult loiult inventari, loomade ning söötade võõrandamise osas. See tuleb sellest, et rida meie nõukogude ning parteitöötajaid ei pea kinni V pleenumi otsuste järjekindlast täitmisest, ei pea järjekindlat võitlust küla ekspluataatorliku kihi vastu, alahindavad selles võitluses küla kehvik- ning keskmikkonna majandusliku abistamise tähtsust ning sellega ei kindlusta partei põhilise joone läbiviimist, mis nõuab küla kehvikute toetamist, liidu loomist keskmikega ning võitlust hallparunite vastu. Mitte abistades küla kehvikkonda ning keskmikkonda majanduslikult, ei suudeta pidada võitlust ka küla hallparunite sabotaažikatsete vastu. See on esimene tähtsam järelsus, mida meie peame tegema määruse nr. 380 elluviimise esimesest järgust.

Kuhu suunati võõrandatud inventar ja loomad? Sellele küsimusele saame vastuse, kui vaatame kokkuvõtlikke andmeid, seisuga 21. veebruaril 1945. a. (Tabel vt. lk. 61.)

Mis on nende arvude juures silmatorkav? Kõigepealt see, et suur osa inventari ja loomi on alles üle andmata. Nii näeme, et 4,5 tuhat lehma, 2200 siga, ligi 3000 lammast, ligi 800 hobust on praegu

Ü l e a n t u d

	Võõrandatud üldse	traktori- jaamadele	hobulaenus- punktidele	talundele	Üle andmata
Traktoreid	141	74	8	1	58
Hobuseid	5419	72	2332	226	789
Lehmi	10276	142	698	4847	4589
Sigu	4098	15	201	1651	2231
Lambaid	5590	8	217	2432	2933
Vankreid	1822	14	1000	808	—
Regesid	1934	20	966	739	209
Rakmeid	1606	19	989	424	174

alles sisuliselt peremeheta vallasvarad, kuna samal ajal masina-hobulaenuspunktid on puudulikult komplekteeritud ning suur osa uusmaasaajaistki on alles ilma karjata. Nii näiteks oli 15. veebr. ENSV-s ligi 5,5 tuhat majandit, kus ei olnud lehma, kusjuures Viljandimaa juhtivailt organeilt pole võimalik saada andmeid selle kohta, kui palju neil on lehmadeta majandeid; samal ajal on aga üle 4,5 tuhande lehma hallparuneilt üle andmata, kuigi need kuuluvad võõrandamisele ning on säärastena arvele võetud. On ilmne, et siin on tegemist määruse nr. 380 täitmatajätmisega. Eriti jäävad siin maha Viljandi-, Võru- ning Tartumaa.

Teiseks iseloomulikuks jooneks nende arvude juures on see, et võõrandamine toimub plaanitult

ilma nõutava peremeheliku suhtumiseta. See on vastutustundetute talitamine valdade ning maakondade juhtivate töötajate poolt, kui võõrandatakse ligi 5,5 tuhat hobust ning ainult 1600 komplekti rakmeid, range napilt 2000 ja 1000 vankri ümber. Valdade täitevkomiteede esimehed, valdade parteiorganisatsioonid, maakorralduskomisjonide liikmed ning maakondade täitevkomiteede ja parteikomiteede vastutavad töötajad võtavad asja ükskõikselt ja vaatavad rahulikult pealt, kui tuhanded hobused veetakse kokku ning ei kindlustata abinõude tarvituselevõtmist, et neid hobuseid oleks võimalik tööle rakendada.

Maareformi teostamisel tuli erilist tähelepanu pöörata punaarmeele, partisanide ja Isamaasõja invaliidide ja nende perekondade varustamisele maaga. Kogutud andmete põhjal on 24-ndaks veebruariks rahuldatud kogusummas 1430 maasaamise-sooviavaldust. Kui silmas peame seda, et meil on registreeritud kuni 20 000 sõjaväelaste perekonda ja et maasaamise-sooviavaldustega on esinenud ainult 1430 perekonda ja isikut ning et pilt maakondade kaupa on väga kirju, siis sunnib see arvama, et reas maakondades ei ole sellele väga tähtsale küsimusele pööratud vajalikku tähelepanu.

Pärast maareformi läbiviimist ja uusmaasaajate varustamist inventari ja kariloomadega on kevadkülvil eeltöödest tähtsamaks teguriks selle plaani viimine üksiktaluni.

Plaani viimine üksiktaluni ei piirdu kaugeltki sellega, et saadetakse välja vastavad arvud maakondadesse ning need sealt valdadesse ja küladesse, vaid plaani viimine üksiktaluni tähendab seda, et see plaan tuleb külas iga talu suhtes üksikasjaliselt läbi töötada, selles plaanis ettenähtud külviks kõik vajalikud tegurid läbi arutada: missugust vilja külvata, kui palju, kuidas kindlustada külviplaani täitmist, näha üksikasjaliselt ette külviplaani täitmiseks vajalik veojõu nii mehaaniline kui elavjõu kate, seemneküsimus, masinate remondi küsimus ja tööjõu küsimus, agrotehniliste abinõude rakendamise küsimus. Kõike seda peame ette nägema plaani viimisel üksiktalundini.

Põllutöömasinate ja -riistade remont õigeks ajaks teostada — see on üheks olulisemaks punktiks kevadkülvil kindlustamisel tööjõuga. Missuguses seisukorras on meil remont? Selles küsimuses peame vaatama eraldi kooperatsioonis olevate ja eratraktorite remonti ning riiklikus sektoris masina-traktorijaamades olevate traktorite remonti ja masina-hobulaenutuspunktide seisukorda. Masinatarvitajate ühistute päralt olevate traktorite re-

monti pidurdab teataval määral see asjaolu, et need ühistud ei tööta veel täiel määral.

Ka pole maakondades võetud eriarvele kõiki seal leiduvaid eratöökodasid ning pole neid rakendatud esijoonel eratraktorite remontimisele.

Riiklikku sektorisse kuuluvate põllutööriistade ja masinate korraldamiseks anti 6. I 1945 ENSV RKN ja EK(b)P KK määrus nr. 16 traktorijaamade ja laenutuspunktide ettevalmistamise kohta 1945 a. kevadisteks põllutöödeks.

Kogu vabariigi kohta meil 9. märtsini ei ole ülevaatlikku pilti olukorrast, vaid kokkuvõtlikud arvud on seisuga 20. veebruariks. Põllutöö Rahvakomissariaat oli kohustatud taastama 23 masinatraktorijaama ning 250 masina-hobulaenutuspunkti. Neist on 23 traktoripunkti taastatud ning laenutuspunkte on loodud 228. Kuid nii ühed kui teised on alles nõrgal jalal. Nad on sageli puudulikult varustatud masinate ja põllutööriistadega ning nõrgalt komplekteeritud hobuste ja tööjõuga; keskmiselt on 2 tööjõudu ühe hobulaenutuspunkti kohta. Traktorijaamades on tööjõu poolest olukord parem. Kuid seal on olukord raske just põllutöömasinate ja eriti halb haakeriistade seisukohalt.

Millest tuleb masina-traktorijaamade ja masina-hobulaenutuspunktide puudulik komplekteerimine põllutööriistade ja masinatega? Põhiline puudus seisab selles, et traktorijaamade ja laenutuspunktide varustamine inventariga areneb „omapeäd”,

ilma korraldava juhtimiseta, ning kui sellele lisandub kohtadel ebaperemehelik suhtumine ja ükskõiksus, siis kogusummas saame ebarahuldava pildi.

Võtame näiteks olukorra Harjumaal. Harjumaa Täitevkomitee Maaosakond pole tegelnud väljaspool masina-traktorijaamu olevate traktorite omanduse küsimustega (eraisikute käes olevate traktorite omandusõiguse selgitamine), mistõttu ei ole saadud ka remondiküsimust lahendada. Harjumaa Täitevkomitee, samuti valdade täitevkomiteed on masina-hobulaenutuspunktide tööst kõrvale hoidnud, mille tagajärjel ei ole samme astunud laenutuspunktides puuduvate põllutöomasinate, hobuste ja söötade küsimuste lahendamiseks. Paremini korrastatud hobulaenutuspunktide (Kõnnu, Iru, Peningi) kogemusi hoburakmete ja veokite valmistamisel pole teistele punktidele teatavaks tehtud. Samuti ei ole organiseeritult lahendatud küsimust, kuidas varustada hobuseid kevadisel tööperioodil söödaga, masina-hobulaenutuspunktide hobuseid vajaliku heinasöödaga ning traktorijaamade ja laenutuspunktide töötajaid-teenistujaid aiamaaga nende olustikuliste elutingimuste parandamiseks. Tallinna masina-traktorijaama traktoristid on töökvaliteedi seisukohalt nõrgalt ette valmistatud kevadiste külvitööde läbiviimiseks. Samuti on puudulikult ette valmistatud arvestus- ning aruandmise-töötajad, mistõttu jooksvas asjaajamises on suuri raskusi.

Põllutöö Rahvakomissariaat pole andnud juhiseid ja teostanud küllaldast kontrolli traktorijaamade ja hobulaenutuspunktide organiseerimise ja varustamise küsimuste korraldamisel, mistõttu eespool loeteldud põhiküsimused on lahendamata. Kuni tänaseni ei ole lõplikult otsustatud rea laenutuspunktide asukoha küsimus. Kõik see annab tunnistust sellest, et meie täitevkomiteede töötajad alahindavad masina-traktorijaamade ja masina-hobulaenutuspunktide tähtsust. Ometi on näiteks Kiidjärve, Mäksa, Konguta ja Kabala valla hobulaenutuspunktides kõik need küsimused suurel määral lahendatud oma kohapealsete jõudude ning ressursside rakendamise kaudu.

Põllutöö Rahvakomissariaat ning tema vastavad peavalitsused töötavad nõrgalt, hoolides vähe masina-traktorijaamade taastamisest. Nad täidavad lubamatult loiult I kvartaali traktorijaamade taastamiseks antud kapitalimahutuste realiseerimist. Kuigi selleks ehitustööks on ette nähtud ainult minimaalne summa 3 miljoni rubla ulatuses, on sellestki kasutatud vaid 6,6%. On ette nähtud ainult möödapääsmatud tööd remonditöökodades, naftabaaside ehitamine ning kapitaalremont. Põllutöö Rahvakomissariaadi Mehhaniseerimisvalitsuse ning Kapitaalehituste Osakonna abitusest ning saamatusest räägib fakt, et plaani kohaselt masina-traktorijaamade ehitustöödeks vajalik puidumaterjal, mis on temale RKN poolt 20 000 tm ulatuses eraldatud, on kuni 1. märtsini alles üles töötamata

ning välja vedamata. Üles töötatud on vaid 3430 tm, ja välja veetud 200 tm, kuigi sel organisatsioonil on laenutuspunktides kasutada ligi 2,5 tuhat hobust.

Kuni viimase ajani pidurdas teravalt masinate remonti tagavaraosade aeglane saamine käitiste poolt, kes neid on kohustatud tegema. Nii on „Volta“ tehase direktor sm. Jegorov täitnud temale antud plaanist vaid 14%. Plaani täitmine hilines I Tallinna Metallitehases, nõrgalt töötab kummi-vabrik „Põhjala“. Nii näiteks valmistas II Tallinna Masinaehitustehas, kelle direktor on sm. Hammer, 4 nomenklatuuri osas ülesande 100%-liselt, 3 nomenklatuuri osas 50—72%, 5 nomenklatuuri osas 50%, kuna 12 nomenklatuuri osas pole ta veel põllutöömasinate detaile valmistama hakanud.

Kõigi nende raskuste juures on siiski masina-traktorijaamu, kes edukalt täidavad traktorite remonte. Nii tuleb märkida Rapla jaama, kus direktoriks on sm. Ruuse. Ta on juba 80% ettenähtud traktoreist ära remontinud. Samuti on edukalt töötanud Viljandi traktorijaam, kus direktoriks on sm. Ilves ja kus plaan on täidetud 75% ulatuses. Vändra masina-traktorijaamas, kus direktoriks on sm. Härm, on remonditud 50% ettenähtud traktoreist. Samal ajal aga ei ole Sipa traktorijaam veel ühtki traktorit remontinud, samuti on nõrk Järva-Jaani jaam sm. Madisoni juhtimisel.

Teiste asutuste poolt teostatavate traktorite remondist annab pildi Maanteede Valitsuse traktorite

remondi käik. Sinna on määratud 30 traktorit, neist on 7 alles remonti toomata, remondiks valmis on neli.

Traktorite remondi juures esineb eriti negatiivse nähtusena see asjaolu, et remonditud traktoreid ei võeta vastu riiklike komisjonide poolt, nagu seda seadus ette näeb.

Elav-veojõu küsimus on eriti terav Valgamaal, Tartumaal ning vähemal määral Võrumaal. Kuid ka mujal on raskusi esijoones selletõttu, et hobused ei ole selleks suureks tööks küllaldaselt määral ette valmistatud. Sageli puuduvad hobuse-riistad, need on väga viletsas seisukorras, ei ole vankreid ning hobusedki ei ole küllaldaselt vormis. Seetõttu on tarvis kevadiste külvitööde eel hooliga läbi vaadata ka need küsimused.

Teisest küljest tuleb tõsiselt võidelda ning ellu viia meie ENSV RKN ja EK(b)P KK määrus, mis kohustab maakondade täitevkomiteesid ja partei-
komiteesid massiliselt võtma rakendamisele künnihärgi ja vähema piimaanniga lehmi. Seniajani on seda vähe tehtud.

Edasi on tarvis plaanis tingimata ette näha veojõu ratsionaalse rakendamise kava. Näiteks kontrollbrigaadi poolt teostatud uurimine Säreveere val-
las Järvemaal näitas, et seal oli veojõu plaanimisel arvestatud sõnnikuveo-aega külvitööde ajal, mis kuni 20% suurendas veojõu-tarvidust.

Nii sünnib kahtlemata see ka teistes valdades ning maakondades ja seepärast on sellele küsimu-
sele tarvis pöörata eriti tähelepanu.

Analüüsid 1944. a. teraviljade all olnud põllupinda ning sealt saadud saaki ja maha arvates sellest müügikohuslikud normid, inimtoiduks ja mativiljaks äramineva vilja ning sõjakahjud ja seemne taliviljade külviks näeme, et kogusummas peab meie vabariik kahtlemata oma seemneviljaga läbi tulema. Kogu küsimus on selles, et kitsal ajal oleme sunnitud rohkem kokku hoidma koduses tarvitamises, eriti loomasöödaviljade alal. Olemasolev seeme on eraisikute käes laiali, riigil endal seemnefondi ei ole ja keskusel ei ole ka kindlaid andmeid selle kohta, kus ning kelle käes on seemne ülejäägid. Kuid neid seemnevilja ülejääke on täiesti võimalik kindlaks teha maakondades, valdades ja üksikutes külates ning väga suure tõepärasuse koefitsiendiga. Tarvis on ainult tähelepanu juhtida sellele, et seda seemne üle- või puudujäägi kindlakstegemist aetaks taibukalt, mitte bürokraatlikult, nagu seda kohati juhtub, kus valla- või külavolinikud taludes või ka maasaajate juures sees käies kirjutavad arvustuseta üles ning võtavad puhta kullana kõik arvud, mis neile üteldakse. Valla täitevkomitee omakorda esitab need maakonna täitevkomiteele ja see omakorda Põllutöö Rahvakomissariaadile. Ainult säärase kontrollimata, isegi vastutustundeta kogutud andmetega opereerimine maakonna juhtivate seltsimeeste poolt võib tekitada säärase olukorra, et Pärnumaa täitevkomitee

maaosakond esitab Põllutöö Rahvakomissariaadile andmed, mille kohaselt Pärnumaal pidi viljaseemne puudujääk moodustama ümmarguselt 40% üldisest kevadisest seemnevilja vajadusest(!).

Kuidas säärased ülespuhutud arvud saadakse, selgub väga hästi Säreve valla seemne-puudujäägi kindlakstegemisest. Säreve vald oli veebruaruari algul registreerinud oma seemnevilja puudujäägi:

nisu	7 tonni
oder	14 "
kaer + segavili	33 "
kartul	207 "
linaseeme	0,4 "

Need arvud näisid valla täitevkomiteele suuredatud olevat ja seepärast ta teostas oma külavolinike kaudu veel uue täiendava seemne-puudujäägi kindlakstegemise, ning need külavolinike töö kaudu toimetatud järelevaatused näitasid, et puudujäägid tekivad veel seemne alal järgmiselt:

nisu	5 tonni
oder	6 "
kaer + segavili	13 "
kartul	62 "
linaseeme	0,4 "

Põhjalikul kontrollimisel, mille juures arvestati ka reaskülvi juures saavutatavat kokkuhoidu, selgus aga, et vallal on tegelikult olemas seemne ülejääk.

Kui kogu vabariigi piirides seemneküsimus leiab

rahuldava lahenduse, siis see veel ei tähenda, et igal põlluharijal, eriti aga uusmaasaajal, oleks vajalik hulk seemet varuks. Ning kogu küsimus seisabki meil õieti selles, et nimelt olla organiseerivaks jõuks, kes aitab seemnepuudusest üle neid, kel seda ei ole. Ning abistada tuleb esmajoones omaenese valla, oma maakonna ressurside raames. Selleks on tarvis kõigepealt objektiivselt selgitada oma maakonna, oma valla, oma küla piirides seemnepuudujäägi hulk ühelt poolt ja seemne-ülejäagi hulk teiselt poolt. Seda kindlakstegetmist tuleb toimetada esmajoones objektiivsete andmete alusel. Objektiivseiks andmeiks on eelmise aasta külvipind, saagi suurus ning kohuslikus korras müümiseks määratud vili, oma tarvitus normaalseis tingimuses ja eelmise aasta arvatavad tagavarad. Ning meie võime suure tõenäosusega öelda, kui palju ühel või teisel talundil peab vilja ülejääki olema.

Edasi on tarvis tähelepanu pöörata sellele, et peksmata viljast, mis kuulub majandele, mille peremehed ei ole tagasi ilmunud, kuid ei kuulu rahva-vaenlaste hulka, et sellest viljast, niivõrd kui see ei kuulu tasuta üleandmisele, moodustataks riiklik seemnefond, mis oleks koondatud magasi-aitadesse, kust siis võib seemet laenata vajajaile. See on terve ning kasulik üritus. Maakondade täitevkomiteed peavad selle asja läbiviimist juhtima ja arendama ning koondama kogu aruandluse selles osas Põllutöö Rahvakomissariaadi kätte.

Järgmine ühine ülesanne seemne alal on tema idanevuse ning puhtuse kontroll, samuti puhtimine. Selleks on tarvis agronoomide aparaat appi tõmata, ning teatavasti seda ka tehakse. Agronoom peab olema eestvõitleja uuendatud agrotehniliste võtete rakendamise alal. Ning meie maakondade maaosakonnad ning Põllutöö Rahvakomissariaat peavad omakorda olema selleks organiseerivaks jõuks, kes selle suure agronoomide võrgu, mis temal kasutada on, süstemaatiliselt rakendab kevadkülvi ettevalmistamise töödele.

Tõsisemad raskused on ees kartuliseemnega. Kuid ka siin, nagu teraviljaseemne puhul, kordub see nähtus, et just need maakonnad, kes kõige rohkem hädas on, vähe hoolitsevad ja vähe aktiivsust näitavad raskustest väljapääsemiseks. Kartuliseemne tagavarade arvestamisel on jäetud arvesse võtmata mugulatippude lõikamine. Seega on siin lahendustee olemas; selle rakendamine on iga maakonna, esijoones puudustkannatava maakonna otsene ülesanne.

Nagu teada, nägi kevadkülviplaan ette saagitulude tõstmise rea agrotehniliste sammude rakendamise teel. Neist olid tähtsamaiks kõigi võimalike kohalike väetusainete kogumine ning kasutamine põldudel. Kohtadel kontrolliti määruse selle punkti rakendamist. Peab tunnistama, et kohalikud partei- ning nõukogude organite juhtivad seltsimehed pole organiseerinud nende abinõude elluviimist, et kindlustada kõrgemat saaki.

Suurt tähtsust kevadkülvi edukal teostamisel omab see abi Nõukogude riigi poolt, mis viiakse läbi maasaajate ning sõjalise tegevuse läbi kannatada saanute abistamiseks ehitusmaterjalide kümnepäevase varumise ning väljaveo teel. Ja nagu näitavad Tartumaa kogemused, leiab see kõige soojemat vastuvõttu ning õiget hindamist töötavate hulkade poolt. On tarvis ainult, et kõigis maakondades seda tööd juhitaks operatiivselt, kõrvaldataks bürokraatlikud töötakistajad ning tõstetaks see üritus üldrahvusliku abistamisaktsiooni tasemele. Selle üldriikliku aktsiooni rakendamisega hajub laiadest hulkadest kartus ning leiab aset massiline laenude realiseerimine. Seejuures peavad meie partei- ja nõukogude organid oma edaspidise töö aluseks seadma uusmaasaajate kui ka sõja läbi kannatada saanud talupoegade süstemaatilise abistamise, esijoones kohalikust toorainest ehitusmaterjalide tootmise organiseerimisega.

Meie valdade täitevkomiteed peavad oma komisjonide kaudu võtma erilise tähelepanu alla kõigi punaarmeeelaste perekondade, sõjainvaliidide, sõjas hukkunute perekondade abistamise süstemaatilise korraldamise.

VI

Tõsiseks probleemiks partei- ning nõukogude töötajaile on seni väljaandmata maafondi otstarbekas kasutamine. On tarvis organiseerida seni

väljaandmata maade otstarbekohast kasutamist, muidugi esmajoones just sel kombel, et läbi vaadata ka kohtadel leiduvad maatamehed personaalselt, selgitades, mis takistab neil maa võtmist, ja abistada neid nendest raskustest ülesaamiseks.

Teiseks on tarvis varustada meie masina-hobulaenuuspunkte abimaaga, mis kindlustab neile nii koresööda kui ka kaerte saamise omaenese majandelt.

Kolmandaks on tarvis varustada meie küla intelligentsi ning teenistujaid aiamaaga ning ehituskruuntidega, et parandada nende elamistingimusi. Kui meie täiesti järjekindlalt kõiki neid vorme rakendame, siis on selge, et meil ei jää kasutamata ühtki ha maad.

Meil on mõnel pool tekkimas väär vaade, nagu ei kanna maakondade täitev- ning parteikomiteed mingit vastutust riigitalundite eest ning nagu ei oleks riigitalundeil üldse mingit ülesannet meie põllumajanduse arendamisel. See on täiesti vildak vaade. Meie riigitalundeil on väga suured ülesanded täita just meie põllumajanduse üldise arendamise seisukohalt. Nad peavad olema need asutused, kuhu meie koondame oma seemne aretuse, kuhu meie loome oma tõukarjade aretamise punktid, kust kaudu meie seda ka kanname laialdaselt talupoegade sekka. Seetõttu me peame just praegu, esimesel nõukogude kevadkülvi aastal, väga tõsiselt abistama riigitalundeid, sest need on sõjatingimustes eriti tugevasti kannatada saanud, nende

karjad on laiali aetud, nende veoloomad ja masinad on hävitatud ja kaadridki laiali läinud.

On tarvis tähelepanu juhtida meie põllumajanduslikule kooperasiioonile. Väga mitmesugustesse põllumajanduskooperasiiooni liikidesse kuulub kuni 100 000 talundit. Kodanliku korra ajal oli neis ühinguis peremeheks hallparun ning tema andis tooni, tema määras tegevuse sihi ja suunad. Nüüd, nõukogude korra ajal, on nõukogude töötajate ülesandeks väga tõsist tähelepanu pöörata nende ühingute taastamisele, neisse nõukogude vaimu ja meelsuse sisseviimine, uute kehvikute juurdetõmbamine nii, et muudame nad tõeliselt nõukogulikuks.

VII

Suured ühiskondlikud aktsioonid maal, nagu maareformi läbiviimine, kohuslike müüginormide täitmine, metsaraie ning väljaveo organiseerimine, toimusid teravais klassivõitluse tingimuses. V pleenumi juhised töö parandamise kohta täideti partei- ja nõukogude organite poolt teataval määral edukalt sääraсте eespool juba märgitud riiklike ülesannete teostamisel, nagu müügikohuslike normide täitmine, maa võõrandamine või metsatööde plaani läbiviimine. Selles suures töös kasvas välja uus nõukogude aktiiv, kellele toetudes ja kelle kaudu töötades partei- ning nõukogude organid viivad läbi kõik majanduslikud ja poliitilised aktsioonid.

Selle aktiivi hulgast on pärit need 5 274 külavolnikku, kes on igapäevasele tööle kaasa tõmmatud. Selle aktiivi hulgast on pärit need üle tuhande alalise komisjoni, kes töötavad täitevkomiteede juures. Selle aktiivi hulgast on tõstetud esile palju uusi valdade ja maakondade täitevkomiteede juhtivaid töötajaid.

Kuid seda riigi aparaadi koosseisu paranemist ei saanud mitte kõikjal tema töö paranemine, eriti mis puutub vajalikusse selgitustöösse riiklike ülesannete läbiviimisel. Paljudes kohtades, nagu selgus eriti sõnavõttudest maa-aktiivide koosolekuil, loodavad kohapealsed valdade täitevkomiteede esimehed küsimusi lahendada puht-administratiivsete vahenditega. Kevadkülvi läbiviimisel tuleb masilisele selgitustööle pöörata erilist tähelepanu. Sellele selgitustööle tuleb tõmmata kohalik intelligents, kogu agrotehniline personaal, alalised maakomisjonid, ajakirjandus, raadio, kunstijõud nii keskuses kui ka kohtadel. Iga töötaja teadvusse tuleb viia, et 1945. a. suures rahvamajanduseplaanis omab põllumajandus, eriti aga kevadkülv erilist tähtsust. Iga talupoja teadvusse tuleb viia tema poolt tehtava töö tähtsus, selgitades küllaldaselt määralt ka seda kasu, mida talupoeg isiklikult saab külvipinna suurenemisest. Tuleb laiendada Järvamaa talupoegade algatust vilja külvamiseks Punaarmee fondi heaks kui üht neist viisidest, kuidas talupoeg saab abistada rinnet.

Hädalistest olukordadest ülesaamiseks on näitlik

propaganda kohtadel sageli kõige tõhusam; seda tõe tuleb alati silmas pidada. Arvan, et üheks põhjuseks, mis pärast tänase päevani kohtadel ei kasutata akadeemik Lõssenko meetodit kartuliseemne saamiseks, on asjaolu, et puudub näitlik selgitustöö.

VIII

Kui meie analüüsime seni tehtud tööd ja meie ebaõnnestumiste põhjusi, siis näeme, et need võrsumad V pleenumi otsuste ebajärjekindlast täitmisest mõningate seltsimeeste poolt. Meil oli juba juhus märkida, kuidas näiteks määruse nr. 380 osaline mittetäitmine johtub sellest, et kohalikud vastutavad töötajad ei täida partei juhiseid, ei pea otsustavat võitlust hallparunite vastu, ei toetu külakehvikule ning ei püüa liitu luua küla keskmikkonnaga. Kõige drastilisemalt väljendas seda parteijoone moonutamist Tartu valla täitevkomitee esimees Sagenblitz, kui ta maakonna täitevkomitees seletas, et ta ei taha kellegagi tülli minna, vaid püüab iga mehega hästi läbi saada, ning kui Kaarepere valla täitevkomitee esimees Murri laskis end kulakute poolt joota ning seletas siis, et suurtalunikelt maa äravõtmine olevat ülekohus.

Meie esimene kevadkülv toimub klassivõitluse tingimustes. Peame silmas pidama, et ka kevadkülvil läbiviimise juures teeb hallparun kahtlemata

kõik selleks, et meie kevadkülv võimalikult nurja ajada. Seetõttu on tarvis teravat poliitilist valvust.

Meie senises töös on suureks puuduseks töömitte küllalt plaanipärane juhtimine. Sellega tekib tormamiseoht. Ühe ülesande täitmisel unustatakse kõik teised, mis samuti nõuavad viivitamata täitmist. Nii kujunesid jaanuarikuu II poolel ja veebruarikuus metsatööd ainuülesandeks meie partei ning maakonnatöötajatele. Kuid seetõttu jäeti täitmata kevadkülv edukaks läbiviimiseks tingimata juba sel ajal tarvilikud eeltööd hobulaenuuspunktide ja traktorijaamade loomise, nende täieliku komplekteerimise ning masinatraktorijaamade pargi remondi alal. Ja nende eeltööde tegematajätmise tagajärjel ongi nüüd see väga terav pinge remondi õigeaegsaks lõpetamiseks. Selle plaanitu rühmamise tagajärjeks on, et veel märtsikuus on Tartumaa väljadel peksmata vilja. Sellele puudusele meie töös on tarvis tõsiselt tähelepanu juhtida. Meie peame suutma oma tööd nõnda organiseerida, et meie ei lase silmast ühtki juhtivat lüli, mis otsustab kogu edaspidise töö.

Suureks puuduseks meie senises töös on veel ülesannete täitmise nõrk kontroll. Meil on antud kõik tarvilikud ning küllalt põhjalikud eeskirjad, juhendid ja määrused külv läbiviimiseks. Kuid täitmise kontroll on seda nõrgem, mida kaugemale täitmine läheb. Maakondades ja valdades ei ole üldse sisse seatud ülesannete täitmise süste-

maatilist kontrolli. See on tõsine oht ning selle kaotamisele peame täie jõuga asuma.

Meie partei õpib tehtud vigadest. Vankumatult jälgides meie kogemusterikka, võitlustes karastatud UK(b)P KK juhiseid, täie tõsidusega alates võitlust avastatud vigade ning puuduste kõrvaldamiseks, meie kahtlemata lahendame eduga ka eelseisvad ülesanded kevadkülvil alal, nagu meie täitsime valitsuse poolt antud ülesanded põllumajandussaaduste müügikohustuse ja metsavarumise alal. On tarvis ainult tõsist võitlust plaani elluviimise eest.

ENSV töötav rahvas on 1945. a. jooksul endale seadnud suure ülesanded. Need on tunduvalt suuremad kui 1940./41. a. See kajastub kas või ühest väikesest arvust. 1945. a. riigieelarve on meil 110 000 000 rubla võrra suurem kui ta oli 1941. a., kusjuures ülesehitustööks on ette nähtud ümmarguselt 160 milj. rubla. See on jällegi rohkem kui 1940. a. Kui meie silmas peame, et samal ajal meie rahva arv on sõjakeerises vähenenud, et meie transpordibaasist on järele jäänud umbes veerand, et meie rahvamajanduse süda, elektrijõujamad, on vähenenud umbes 50%, siis on täiesti selge, milline pinge valitseb meie töös, kuidas meie peame kõige suurema vastutustundega võtma oma iga ülesannet, kuidas meie peame viima oma partei ning riigiorganite töö järsult paremasse seisukorda, kuidas meie peame viima oma organisatoorse töö, oma selgitustöö palju laiemale alusele,

et kõige laiemate hulkade patriotismist sünnitatud sangarlikke jõupingutusi rakendada kõige efektiivsemalt, raiskamata oma kokkusurutud ressursse.

Tuleb silmas pidada, et see suur ülesehitustöö, mis meil käesoleval aastal tuleb täide viia sõjahaavade kaotamiseks, nõuab meilt uusi pingutusi, nõuab meilt ka külast inimeste äratõmbamist linna ülesehitamise tööle, tööstuse ülesehitamise tööle. Teiste sõnadega, selle suure töö korraldamisega suurenevad ka raskused. Kuid nii, nagu meil rinnetel meie Punaarmee võidab ületamata näivad kindlused, nii kui Nõukogude Liidu tagala on toime tulnud ennenähtamatute kangelastegudega, nii kahtlemata ka eesti töörahvas tuleb nende ülesannetega toime, nagu ta juba tuli toime müügikohuslike normide ja metsavarumise tööde eduka täitmisega.

Elagu meie töötav talurahvas!

Elagu meie Üleliiduline bolševike partei!

Elagu meie kangelaslik Punaarmee ja Merelaevastik!

Elagu Kõrgem Ülemjuhataja Nõukogude Liidu marssal seltsimees Stalin!

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee

määrus nr. 90

6. veebruarist 1945. a.

**Kevadkülvi ettevalmistamise ja läbiviimise kohta
Eesti NSV taludes 1945. a.**

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu ja Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee märgivad, et saksa okupantide röövtöö tagajärjel Eesti NSV territooriumil on Eesti põllumajandusele tekitatud väga suurt kahju. Teravilja külvipind on 1941. aastaga võrreldes kahanenud 35% võrra, lina külvipind — 64% võrra. Kõigi põllumajanduslike kultuuride viljakus on järsult vähenenud.

Seepärast on kõigi Eesti NSV nõukogude ja parteiorganite, maakonna ja linna täitevkomiteede, Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei ja ELKNÜ maakonna- ja linnakomiteede, valla täitevkomiteede, valla partei- ja kommunistlike noorsooorganisatsioonide, külavolinike, maaosakondade, masina- ja traktorijaamade ja hobu-masinalaenupunktide tähtsaimaks ülesandeks sakslaste võimutsemise tagajärgede likvideerimine ja vabariigi laostatud põllumajanduse kiireim taastamine. Selle ülesande teostamiseks on vaja esmajoones õigeaegselt ette valmistada ja organiseeritult läbi viia kevadkülvi 1945. aastal ja kindlustada sealjuures:

a) suvivilja külvipinna laiendamine 1945. a. vähemalt 9% võrra, võrreldes 1944. a. külvipinnaga;

b) teraviljakultuuride viljakuse tõstmine vähemalt 7% võrra, kartuli ja lina oma — 15% võrra;

c) taastatud masina- ja traktorijaamade ja hobumasinalaenutuspunktide tugevdamine;

d) kehvik- ja keskmiktalude igakülgne abistamine nendele antud maa täielikus ärakasutamises;

e) kõikide talude ulatusliku initsiatiivi ja aktiivsuse organiseerimine seemnevilja õigeaegse varumise ja alalhoiu, põllutöömashinate ja inventari remondi, hobuste ettevalmistuse alal kevadisteks põllutöödeks, sõnnikuveo, kevadkülvi õigeaegse alguse ja kiire teostamise alal kõrgel agrotehnilisel tasemel.

Põllumajanduse kiireima taastamise ja töötava talurahva heaolu tõstmise eesmärgi Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee m ä ä r a v a d:

I. Põllutööde plaani kohta

1. Kinnitada kevadkülvi plaan talude jaoks 1945. aastal 400 tuhande ha suuruses ühes järgmise jaotusega maakondade järgi:

Talude kevadkülvil plaan 1945. aastaks maakondade ja kultuuride järgi

(tuhandetes hektaarides)

M a a k o n d a d e k a u p a

	Kokku	Virumaa	Järvamaa	Harjumaa	Läänemaa	Saaremaa	Pärnumaa	Viljandimaa	Tartumaa	Valgamaa	Võrumaa
1. Tõuvili (sealhulgas kaunvili teravilja peale ümber arvatud)	283,0	32,0	26,5	26,6	19,9	10,0	28,9	31,0	56,0	12,0	40,1
suvinisu	30,0	4,3	1,5	1,8	1,8	1,1	3,0	2,8	6,7	2,0	5,0
oder	70,0	8,9	6,4	9,5	7,3	5,2	6,1	5,9	12,0	2,5	6,2
2. Kartul	70,0	12,2	5,5	9,2	5,4	4,2	5,5	6,4	11,1	2,3	8,2
3. Lina	9,3	0,4	0,2	0,1	0,4	0,1	1,5	1,8	1,6	0,8	3,4
4. Kõõgivil	5,7	0,7	0,4	1,1	0,2	0,2	0,4	0,5	1,3	0,3	0,6
5. Üheaastane põlluhein ja loomatoidujuurikad	30,0	4,5	4,1	2,8	2,0	0,5	2,6	4,0	5,5	1,5	2,5
6. Muud kultuurid	2,0	0,2	0,3	0,2	0,1	—	0,1	0,3	0,5	0,1	0,2
Kokku tõuvilja külvipindala	400,0	50,0	37,0	40,0	28,0	15,0	39,0	43,0	76,0	17,0	55,0

2. Kinnitada traktoritööde plaan 1945. aastaks 126 000 ha pehme künni ulatuses, sealhulgas masina-traktori jaamade traktoripargi jaoks 24 000 ha, kooperatiiv-organisatsioonide ja talude traktorite jaoks 102 000 ha.

3. Määrata kindlaks töönorm kooperatiivide ja talude traktoritele 1945. a. kevadkülvi ajaks 20 ha pehmet künni iga traktori peale ning masina-traktori jaamas 35 ha pehmet künni iga traktori peale.

4. Kinnitada hobu-masinalaenuuspunktide põllumajanduslike tööde plaan 1945. aastaks pehmele künnile ümberarvatult 60 000 ha ulatuses.

5. Määrata kindlaks 1945. a. kevadkülvi perioodil keskmiseks koormuseks iga hobuse kohta 7 ha pehmet künni.

6. Kohustada maakonna täitevkomiteesid ja Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei maakonnakomiteesid koostama kevadkülviplaani 10 päeva jooksul igas vallas. Valla täitevkomiteedele soovitada järgmist korda plaani teatavakstegemiseks taludele: saanud külviplaani, vaatab valla täitevkomitee agronoomi, maakonna täitevkomitee voliniku, valla täitevkomitee põllumajanduskomisjoni liikmete ja valla täitevkomitee külavolinike osavõtul selle läbi ja määrab talupidaja nõusolekul iga talundi kohta esialgse plaani, arvesse võttes künnimaa suurust, selle majapidamise külvipinda 1940. a. ja 1944. aastal, majapidamises kasutatavat külvikorda ja pinnase tingimusi. Nõnda väljatöö-

tatud külviplaani iga talu kohta vaadatakse läbi ja kinnitatakse valla täitevkomitee istungil talupidaja juuresolekul kui lõplik plaan ja antakse siis igale talule kirjalikult kätte.

II. Seemnega varustamine

1. Kohustada maakonna täitevkomiteesid ja EK(b)P maakonnakomiteesid, üheaegselt 1945. a. kevadkülvi külvipindade kinnitamisega, kinnitama kogu maakonna ja iga valla kohta eraldi abinõud kevadkülvi plaani läbiviimiseks vajaliku seemnega varustamiseks iga kultuuri kohta eraldi viljast, mis on olemas vallas ja maakonnas.

2. Soovitada valla täitevkomiteedele järgmist korda nende abinõude taludeni viimisel:

a) selgitada hiljemalt 20. veebruariks 1945. a., kui palju ja millist seemet on olemas igas talus ja missugusel määral on kindlustatud seemnega selle talu kevadkülvi plaani täitmine;

b) määrata kindlaks, millistes taludes on puudus seemneviljast ja missugusel teel iga selline talu varustatakse vajaliku seemnega oma valla viljast;

c) kehvik- ja keskmiktaludele, kes on saanud uut maad ja ei ole varustatud seemnega, samuti riikliku maafondi maa-aladel külvi teostavatele majapidamistele osutada vajalikkude abi seemne muretsemisel, kasutades selleks, esiteks, neile selle seemne andmist, mis on ära võetud sakslaste käsi-

lastelt, vastavalt RKN ja EK(b)P KK määrusele 14. detsembrist 1944. a. nr. 380; teiseks, seemne ostmist taludelt, kus on seemnevilja ülejääke; kolmandaks, valla täitevkomiteede poolt taludevahelise vastastikuse abi organiseerimise teel, soovitades seejuures anda seemnelaen sügisel talupoeegadele tagasi kümneprotsendilise lisaga.

d) abistada vajaduse korral talusid omavahelise ühe kultuuri seemne teise kultuuri seemnega vahetamise teel järgmise ekvivalendi järgi: 1 kg rukki eest — 0,9 kg nisu, 1,1 kg odra eest — 1,2 kg kaeru, samuti lihtsa seemne sordiseemnega vahetamise teel ekvivalendi järgi: 1 kg lihtsa seemne eest — 0,9 kg sordiseemet.

3. Kohustada ETKVL organiseerima 1945. a. veebruaris-aprillis vilja- ja kartuliseemne kokkustu taludelt, kes on täitnud riikliku müügikohustuslike normide plaani, ja selle seemne müüki kehvik- ja keskmiktaludele, kellel ei ole seemet.

4. Kohustada Põllutöö Rahvakomissariaati (sm. ABELS), maakonna täitevkomiteesid ja EK(b)P maakonnakomiteesid:

a) taastama 20. veebruariks 1945. a. kõik seemnepuhastuspunktid ja organiseerima vähemalt 100 seemnepuhastuse rändpunkti talude seemnevilja puhastamiseks;

b) varustama seemnepuhtimispunkte kuivpuhtimise preparaatidega;

c) organiseerima jaoskonnaagronoomide võrgu kaudu laiaulatuslikku selgitustööd ja talude abis-

tamist seemne puhtimise ja seemne idanevuse kontrolli alal, samuti varustama talusid puhtimispreparaatidega;

d) kindlustama seemnepuhtimispunktide töö, puhastuse kvaliteedi ja seemne puhtimise teostamise süstemaatilist kontrolli, tõmmates sellesse töösse kaasa seemne kontroll-laboratooriumid, agronoomilised jaoskonnad, teaduslikud uurimisasutused ja õppeasutused;

e) panna seemne-kontroll-laboratooriumidele selle seemne idanevuse ja puhtuse valikkontrolli teostamine, mis antakse kehvik- ja keskmiktaludele saadud uue maa seemendamiseks.

5. Keelata riigimõisadele, õppemajapidamistele ja seemnekasvatuse majapidamistele kulutada sordiseemet tootlustamiseks ja söödaks.

6. Sordiseemne kiireimaks levitamiseks Eestis lubada 1945. aastal kasvatada osa teraviljakultuuride ja kartuli II reproduktsiooni seemet üksikutes taludes (lepingu alusel).

7. Kohustada Riikliku Seemnekasvatuse Trusti direktorit sm. NEIMANI organiseerima 1945. a. sordiseemne külvi; trusti seemnekasvatuse majapidamistes — 725 ha, Põllutöö Rahvakomissariaadile alluvate koolide seemnekasvatustes — 221 ha, Tartu Riikliku Ülikooli seemnekasvatuses — 155 ha, riigimõisades — 500 ha ja taludes — 760 ha.

III. Traktoritööde organiseerimine

1. Kohustada Eesti NSV Põllutöö Rahvakomisariaati (sm. ABELS) ühes maakonna täitevkomiteedega kahe nädala jooksul kinnitama traktoritööde plaani ja hobu-masinalaenutuspunktide tööde plaani iga masina-traktorijaama jaoks.

2. Kohustada Eesti NSV Põllutöö Rahvakomisariaati (sm. ABELS), EK(b)P maakonnakomiteesid ja valla täitevkomiteesid:

a) kindlustama ühe kuu jooksul masina-traktorijaama tööde plaani kinnitamise ajast arvates lepingute sõlmimise selle plaani piirides masina-traktorijaama direktori ja talude vahel nende tööde läbiviimiseks, võttes arvesse hobuseta kehvikmajapidamiste esmajärjekordset abistamist; kusjuures talu avaldus masina-traktorijaamaga lepingu sõlmimise kohta põllutööde teostamiseks vaadatakse enne seda läbi ja registreeritakse valla täitevkomitees;

b) lõpetama hiljemalt 20. veebruariks 1945. a. traktorite ja haakinventari kohaletoimetamine remonttöökodadesse remondi otstarbel, keelates remonditud traktorite kasutamise töödel;

c) remontima hiljemalt 20. veebr. 1945. a. masina-traktorijaamades olev naftataara, remontima ja valmistama vajalik tankimisinventar, varustades standardkomplektiga iga masina-traktorijaama traktor;

d) kuni 1. aprillini 1945. a. varustama iga traktor vajalike tööriistade komplektiga.

3. Kohustada maakonna täitevkomiteesid ja EK(b)P maakonnakomiteesid:

a) kindlustama 15. veebr. 1945. a. kõigi traktorite, inventari, põllutöomasinate, tööpinkide ja muu sisseseade, mis varem kuulusid masina-traktorijaamadele, ja kõikide teiste traktorite, samuti sakslaste käsilaste taludelt äravõtmisele kuuluvate traktorite tagasiandmine ja üleandmine masina-traktorijaamadele Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P KK 14. dets. 1944. a. määruse nr. 380 alusel;

b) teostama 15. veebruariks 1945. a. masinaühisustes ja taludes olevate traktorite registreerimine, koostades iga traktori kohta tehniline pass, kus on ära märgitud traktori omanik, traktori tehniline seisukord, tagavaraosade ja haakinventari olemasolu, remondikohustused, traktori korrashoid ja ettevalmistus põllutööde alguseks.

Traktorite registreerimise teostamiseks raken-dada masina-traktorijaama mehaanikuid, masinaühisuste õppinud traktoriste ja valla täitevkomiteede põllumajanduskomisjonide liikmeid.

Traktorite tehniliste passide sisseseadmisel saadud andmed esitavad maakonna täitevkomiteed Eesti NSV Põllutöö Rahvakomissariaadile 20. veebruariks 1945. a.;

c) kinnitama iga traktori omaniku kohta (masinaühisuste ja talude) traktori tööde plaan 1945. a., määrates kindlaks töömaht oma talus ning töömaht ja töötähtajad hobusteta kehviktaludes ja millistes taludes nimelt neid töid tehakse.

4. Kohustada maakonna täitevkomiteesid ja EK(b)P maakonnakomiteesid võtma arvele taludes oleva üleliigse naftataara ja üle andma kõik üleliigsed tunnid masina-traktorijaamadele rendi või ostu alusel.

5. Kohustada Naftavarustuse Eesti kontorit:

a) sõlmima hiljemalt 15. veebruariks 1945. a. lepingud masina-traktorijaama direktoritega kütte- ja määrdeõlidega varustamise kohta ja kindlustama kütte- ja määrdeõli saamist oma baasidesse 1. märtsiks 1945. a. vähemalt 50% ulatuses ja 1. maiks 1945. a. masina-traktorijaamade vajaduse täies ulatuses kogu kevadkülvil ajaks;

b) kindlustama õigeaegne kütte- ja määrdeõlide kohaletoometamine ja traktoriomanikkude varustamine vastavalt nende jaoks kinnitatud traktoritööde plaanile Põllutöö Rahvakomissariaadi poolt kindlaksmääratud normide järgi.

Naftasaaduste väljaandmist masinaühisustele ja taludele teostada valla täitevkomiteede loal.

6. Kohustada masina-traktorijaamade direktoreid kindlustama kütte- ja määrdeõlide viivitamatu väljavõtmine Naftavarustuse baasidest ja naftasaaduste hoidmine oma ladudes.

7. Kohustada masinaühisuste esimehi ja traktoreid omavaid talupoegi esitama iga 10 päeva järele valla täitevkomiteele aruandeid tehtud töö kohta, lisades aruandele juurde tehtud tööde üleaktid, mis on alla kirjutatud traktoristide ja talupoegade poolt, kelle juures tehti tööd. Aktides

tuleb näidata ära töö maht ja töö täitmise kvaliteet.

8. Kohustada ENSV Riiklikku Plaanikomisjoni võtma 1945. a. esimese veerandi plaani masinatraktori jaamade parimate traktoristide, brigadiiride ja mehaanikute varustamiseks 500 paari saapaid, 5000 m puuvillast riidet tööülikondade ja vattkuubede õmblemiseks, 500 kg puuvillvatti, 2000 rulli õmblusniiti.

9. Kohustada Tööstuskooperatiivide Peavalitsust valmistama 1. märtsiks 1945. a. Põllutöö Rahvakomissariaadi tellimisel masinatraktori jaamadele tööriideid ja vattkuubi.

10. Kohustada ENSV Rahvakomissaride Nõukogu juures asuvat Riiklikku Kirjastuskeskust (sm. Jürna) trükkima 20. veebruariks 1945. a. ENSV Põllutöö Rahvakomissariaadi tellimisel planke, traktorite tehnilisi passe, lepinguid masinatraktori jaamade ja hobu-masinalaenutuspunktidega, talude kevadkülvi plaanide planke jne.

11. Kohustada Eesti NSV Riiklikku Plaanikomisjoni eraldama Riiklikule Kirjastuskeskusele p. 10 loetletud trükitöödeks 5 tonni paberit.

IV. Hobu-masinalaenutuspunktide kevadiste põllutööde organiseerimine

1. Määrata kindlaks, et hobu-masinalaenutuspunktid abistavad esmajärjekorras hobusteta talu-

sid ja Punaarmee võitlejate perekondade, partisaanide, Isamaasõja invaliidide ja vaeslaste talusid, mis vajavad põlluharimiseks veojõudu, masinaid ja inventari.

2. Kohustada ENSV Põllutöö Rahvakomissariaati, maakonna täitevkomiteesid ja EK(b)P maakonnakomiteesid kinnitama 1. märtsiks 1945. a. masina-traktorijaamade ja iga hobu-masinalaenuspunkti kevadtöö plaani ja kindlustama lepingute sõlmimine hobu-masinalaenuspunktide ja talude vahel nende tööde täitmise kohta, milleks 20. veebruariks valla täitevkomiteede ja hobu-masinalaenuspunktide juhatajate kaudu läbi viia järgmised abinõud:

a) selgitada iga talu kohta vallas põllutööde maht, mida talu kuidagi ei suuda täita omal jõul ja milleks ta vajab hobu-masinalaenuspunkti abi;

b) määrata kindlaks, milliseid töid on võimalik täita masina-traktorijaama traktoripargi, masinaühisustele ja taludele kuuluvate traktorite abil ja ära määrata nende tööde täpne maht ja tööde täitmise tähtajad;

c) selgitada võimalused kehviktalude abistamiseks mitmesugustel töödel, rakendades naabertalude veojõudu ja inventari, kus on olemas säärased võimalused, ja sel puhul ära määrata tööde täpne maht, tööde täitmise tähtajad ja tingimused kokkuleppel hobuse ja inventari omanikuga;

d) kindlaks määratud majapidamiste loetelu ja põllutööde maht, mis teostatakse hobu-masinalae-

nutuspunkti veojõu ja inventariga, arutatakse kõigepealt läbi valla täitevkomitee põllumajanduslikus komisjonis valla täitevkomitee külavolinike osavõtul ja esitatakse ühes komisjoni otsusega masina-traktorijaama direktorile lõplikuks kinnitamiseks.

3. Hobu-masinalaenutuspunkti tööde plaanis tuleb ette näha:

a) millistes majapidamistes ja missugused tööd tehakse hobu-masinalaenutuspunktide poolt;

b) kalendaarsed töö tähtajad;

c) missugustel tingimustel teostatakse tööd (kes annab tööjõu ja hobusemoona, tasumaksmise ja lõpparvete tegemise kord, hobuse kasutamise tingimused jne.).

4. Talude hobuveojõu kõige täielikuma ja korralikuma kasutamise ja õigeaegse ettevalmistuse otstarbel kevadperioodil vabastada talud alates 1. aprillist 1945. a. küüdikohustustest, vähendada maksimaalselt talude sisevedusid, andes kõikidele hobustele paremat toitu ja puhkust.

5. Keelata kevadiste põllutööde ajal hobuste mobiliseerimist teisteks otstarveteks, mis ei ole seotud kevadiste põllutööde teostamisega.

6. Kohustada Põllutöö Rahvakomissariaati (sm. Abels), maakonna täitevkomiteesid ja EK(b)P maakonnakomiteesid:

a) võtma tarvitusele abinõusid jõusöötade hoidmiseks hobuveojõule kevadiste põllutööde ajaks;

b) levitama talupoegade seas laialdaselt kõige

paremaid abinõusid hobuveojõu töö produktiivsuse tõstmiseks reeglipärase söötmise ning töö ja puhkuse õige vaheldumisega.

7. Kohustada Kohaliku Tööstuse Rahvakomisariaati (sm. Stokberg) ja Tööstuskooperatiivide Peavalitsust (sm. Erkman) organiseerima veiserakmete tootmist lepingu alusel ENSV Põllutöö Rahvakomissariaadi jaoks ja valmistama Riikliku Plaanikomisjoni korraldusel 1. märtsiks 1945. a. vähemalt 1000 komplekti veiserakmeid, milliseid tuleb valdades levitada näidistena.

8. Kohustada riigimõisade direktoreid, hobumasinalaenutuspunktide juhatajaid, ettevõtete ning asutuste õppe- ja abimajapidamiste juhatajaid ning kutsuda talupoegi üles kasutama talude põllutöödel ning sisevedudeks olemasolevaid härgi, väheproduktiivseid ja ahtraid lehmi.

V. Abinõud köögiviljakasvatuse ja aianduse alal

1. Kohustada Põllutöö Rahvakomissariaati (sm. Abels):

a) välja töötama ja esitama kinnitamiseks ENSV Rahvakomissaride Nõukogule 15. veebruariks 1945. a. köögiviljaseemne kasvatuse plaan Põllutöö Rahvakomissariaadi seemnekasvatuse ja õppemajapidamistes, samuti abinõud seemnekasvatuse laiendamiseks taludes;

b) taastama 1945. a. kaetud taimelavade all olevat pinda üldse kõigis majapidamistes 11 ha ulatuses.

2. Kohustada Põllutöö Rahvakomissariaati (sm. Abels), maakonna täitevkomiteesid ja EK(b)P maakonnakomiteesid:

a) organiseerima 25. veebruariks 1945. a. igas vallas vajalik arv kaetud ja katmata taimelavasid köögiviljataimede kasvatamiseks ja nendega elanikkonna varustamiseks;

b) kinnitama ülesanded iga sellise taimelava kohta ja varustama neid vajaliku seemne ja inventariga.

3. Kinnitada Põllutöö Rahvakomissariaadi poolt välja töötatud marjapõõsaste viljelemise plaan Põllutöö Rahvakomissariaadi ja Eesti Tarbijate Kooperatiivide Vabariikliku Liidu majapidamistes, linna puukoolides ja taludes 1945. aastaks. (Plaan vt. lk. 96).

4. Kohustada Põllutöö Rahvakomissariaati (sm. Abels) ja maakonna täitevkomiteesid:

a) organiseerima 1. aprilliks 1945. a. taludes ja linna puukoolides olevate pookimata viljapuude ülemaalist arvelevõtmist ja kindlustama 1945. a. nende täielikku kasutamist — nende pookimist omaniku majapidamises või tema nõusolekul — ümberistutamist ja pookimist Põllutöö Rahvakomissariaadi puukoolides;

b) osutama vajalikku abi istikute erakasvatajatele nende toodangu realiseerimisel.

Marjapõõsaste viljelemise plaan 1945. a.

(Vt. lk. 95 p. 3)

Marjaliigi nimetus ja taimede arv

Jrk. nr.	M a a k o n d	Mustad sõstrad	Punased sõstrad	Valged sõstrad	Tikerberid	Vaarikad	Measikad
1.	Virumaa						
	a) riiklikes ja kooperatiivsetes majapidamistes	2100	1800	100	500	3400	—
	b) taludes	500	400	—	400	600	—
2.	Järvamaa						
	a) riiklikes ja kooperatiivsetes majapidamistes	12500	10500	200	4000	1700	21000
	b) taludes	600	400	—	600	800	—
3.	Harjumaa						
	a) riiklikes ja kooperatiivsetes majapidamistes	12100	6100	500	7000	4700	25400
	b) taludes	800	600	—	1000	600	—
4.	Läänemaa						
	a) riiklikes ja kooperatiivsetes majapidamistes	3000	2500	350	3300	1500	1000
	b) taludes	300	200	—	200	300	—
5.	Saaremaa						
	a) riiklikes ja kooperatiivsetes majapidamistes	500	300	—	200	—	—
	b) taludes	600	400	—	600	800	—
6.	Pärnumaa						
	b) taludes	800	600	—	600	800	—
7.	Viljandimaa						
	a) riiklikes ja kooperatiivsetes majapidamistes	12300	15700	8150	4600	10400	2000
	b) taludes	800	600	—	600	800	—
8.	Tartumaa						
	a) riiklikes ja kooperatiivsetes majapidamistes	8000	5500	1200	5000	7000	—
	b) taludes	2500	2000	—	1500	1000	—
9.	Valgamaa						
	b) taludes	600	400	—	400	500	—
10.	Võrumaa						
	a) riiklikes ja kooperatiivsetes majapidamistes	7000	4300	600	7200	10000	25000
	b) taludes	850	600	—	600	500	—
Kokku ENSV-s		65850	52700	11100	38300	45200	72400

5. Kohustada Riiklikku Plaanikomisjoni (sm. Leonov) materiaalse varustuse plaanis 1945. a. veebruarikuu kohta eraldama Põllutöö Rahvakomissariaadile köögiviljakasvatuse vajaduseks: klaasi (taimelavadele) 15 000 m², puumaterjale — 100 kantmeetrit, naelu — 2 tonni.

6. Kohustada Kohaliku Tööstuse Rahvakomissariaati (sm. Stokberg) valmistama 1. maiks 1945. a. Põllutöö Rahvakomissariaadi tellimisel köögiviljakasvatuse ja aianduse ettevalmistusel ja vajadusteks mitmesuguseid kõblaseid — 50 000 tükki, põllurehasid — 20 000 tükki, labidaid — 5000 tükki, aiaharke — 5000 tükki, põlluharke — 5000 tükki, kastmiskanne — 2000 tükki.

VI. Abinõud viljakuse tõstmiseks

1. Kohustada Põllutöö Rahvakomissariaati (sm. Abels) kinnitama 15. aprilliks 1945. a. ja tegema taludele teatavaks agrotehnilised reeglid kõikide kultuuride kohta, arvestades nende kasvupiirkondi.

2. Kohustada ETKVL (sm. Jaanus) kindlustama, alates 15. veebruarist 1945. a., fosforiiditootmist iga kuu 600 tonni ulatuses Tallinna fosforiiditehases ja Põlevkivi- ja Keemiatööstuse Rahvakomissariaati (sm. Kõll) kindlustama iga kuu vastava toorfosforiidi koguse andmine ETKVL Tallinna fosforiiditehasesse.

3. Kohustada Tallinna Linna Täitevkomiteed

(sm. Kiidelmaa) andma 15. veebruariks 1945. a. Tallinna fosforiiditehasele vajalik arv töökäsi, mis tagab katkestamatu töö tehases ööpäeva jooksul.

4. Panna ETKV Liidule fosforiidijahu muretsemise ja taludele müümise kohustus Põllutöö Rahvakomissariaadiga kooskõlastatud plaanide järgi.

5. Kohustada maakonna täitevkomiteesid ja EK(b)P maakonnakomiteesid organiseerima talvist sõnnikuvedu 1945. a. kevadkülviks määratud juurvilja- ja kartulipõldudele.

6. Orgaanilise väetise koguse suurendamiseks ja selle kvaliteedi parandamiseks soovitada taludele kasutada laiemas ulatuses alusturvast, samuti kasutada ulatuslikult mullastiku väetiseks turba-komposti ja tuhka.

VII. Poliitiline selgitustöö ühenduses kevadkülvilvi ettevalmistusega ja läbiviimisega

1. Kohustada EK(b)P ja ELKNU maakonnakomiteede sekretäre arendama ulatuslikku poliitilist selgitustööd talupoegade seas kevadiste põllutööde ettevalmistamise ja läbiviimise ajal. Teha valla täitevkomiteede, masina-traktorijaamade, hobumasinriistade laenutuspunktide, samuti parimate talude töökogemusi, kes on eeskujulikult organiseerinud põllutöö, kes tõstavad tööviljakust, ajakirjanduse, raadio, vestluste ja ettekannete kaudu teatavaks kogu talurahvale.

2. Valima ja kinnitama partei- ja nõukogude aktiivi koosseisust kõnelejaid ja agitaatoreid, tehes neile kohustuseks pidada süstemaatiliselt loenguid, vestlusi ja ettekandeid talurahva ning masina-traktori jaamade ja hobu-masinriistade laenutuspunktide töötajate seas, populariseerides laialdaselt eesrindlike töötajate kogemusi kevadkülvil ettevalmistamisel ja läbiviimisel ja kasutades selleks populariseerimiseks agronoomide abi.

3. Kohustada maakonna täitevkomiteesid ja EK(b)P maakonnakomiteesid organiseerima sotsialistlikku võistlust kevadkülvil eeskujulikuks ettevalmistuseks ja parimaks läbiviimiseks kõikides valdades, küldes, masina-traktori jaamades ja hobu-masinriistade laenutuspunktides.

4. Seada sisse Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P KK neli punast lippu, andes neid kevadkülvil eeskujuliku ettevalmistuse ja organiseeritult läbiviimise eest agrotehniliste abinõude rakendamisel ja külvil teostamisel taludes lühima ajaga:

a) lipp Eesti NSV parimale maakonnale ja 3 preemiat;

b) lipp Eesti NSV parimale vallale ja 20 preemiat;

c) lipp Eesti NSV parimale masina-traktori jaamale ja 3 preemiat;

d) lipp Eesti NSV parimale hobu-masinriistade laenutuspunktile ja 20 preemiat.

5. Kohustada ENSV Põllutöö Rahvakomissariaati, maakonna täitevkomiteesid ja EK(b)P maakonna-

komiteesid organiseerima 1.—15. aprillini kevadkülviks valmisoleku kontroll masina-traktorijaamades, hobu-masinriistade laenutuspunktides, masinaühisustes, abi- ja õppemajapidamistes ja taludes.

6. Kohustada maakonna täitevkomiteesid ja EK(b)P maakonnakomiteesid arutama läbi käesolev määrus maakonna täitevkomiteede, EK(b)P maakonnakomiteede ja valla täitevkomiteede istungitel koos külavolinikega, aktiivi koosolekutel maakonna keskustes, valdades ja talupoegade üldkoosolekutel kõigis külades, töötades välja konkreetsed abinõud, mis järgnevad käesolevast määrusest, iga maakonna ja valla kohta ja mis kindlustavad kevadkülv plaani täitmise ja ületamise.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu
esimees A. VEIMER

Eestimaa Kommunistliku (bolševike)
Partei Keskkomitee sekretär
N. KAROTAMM

**Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu
ja EK(b)P Keskkomitee
määrus nr. 380**

14. detsembrist 1944. a.

Eesti NSV Ulemnõukogu 1944. a. 17. septembri seaduse „Saksa okupantide poolt äravõetud maa tagasiandmise kohta Eesti NSV talupoegadele“ täitmise käigu ja Eesti NSV põllumajanduse taastamise esmajärjekordsete abinõude kohta

Läbi vaadanud Eesti NSV Ulemnõukogu seaduse „Saksa okupantide poolt äravõetud maa tagasiandmise kohta Eesti NSV talupoegadele“ täitmise käigu, Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee märgivad, et tähendatud seadust teostatakse aeglaselt selles osas, mis puutub maa tagasiandmisse väikemaapidajatele ja maata-meeste varustamisse maaga, ja mitterahuldavalt teostatakse seadust selles osas, mis puutub töötavale talurahvale kariloomade, inventari, vara ja tagasiantavatelt maadelt 1944. aastal koristatud teravilja-, kartuli-, aedvilja- ja muude põllumajandus-saaduste, samuti heina- ja muu loomasöödasaagi üleandmise.

Eespool tähendatud seaduse täieliku täitmise kindlustamise ja saksa okupantide poolt laostatud Eesti NSV põllumajanduse kõige kiirema taastamise eesmärgil Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee määravad:

1. Kohustada Eesti NSV Põllutöö Rahvakomissariati, partei maakonnakomiteesid, maakonna ja

valla töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteesid kuni 15. jaanuarini 1945:

a) läbi viima kõigi hoonete ja ehituste, põllutöomasinate, kogu inventari, kariloomade ja vara arvelevõtmine ning võõrandamine majapidamistelt, mis kuulusid saksa kolonistidele ja koos nendega ärajoosnud kodumaa reetjatele;

b) läbi viima osa hoonete ja ehituste, kõigi hobuste ja põllutöomasinate ja tagasiantavatelt maadelt 1944. aastal koristatud kogu teravilja-, kartuli-, aedvilja-, heina- ja muude põllumajandussaaduste tasuta äravõtmine saksa okupantide käsilaste majapidamistelt, jättes neile mitte üle ühe lehma, sea, lamba ja lihtsat põllumajanduslikku inventari määral, mis on tarvilik neile majapidamistele maa-reformi alusel jäetud 5—7 ha maa harimiseks;

c) läbi vaatama üksikult iga majapidamine, kellelt on maareformi alusel osa maad ära võetud, ja kindlaks määrama, missuguses majapidamises tuleb läbi viia äravõetud maa suurusele vastava osa kariloomade, heina, põllutöomasinate ja inventari ülesostmine ja missuguses majapidamises tuleb vastav osa kariloomi, heina, põllumajandusmasinaid ja inventari tasuta võõrandada.

Nende majapidamiste läbivaatamisel, kelledelt on osa maad ära võetud, peavad valla ja maakonna täitevkomiteed arvesse võtma majapidamise valdaja ja tema perekonnaliikmete käitumist saksa okupatsiooni ajal, majapidamise jõukust ja alalist palgalise tööjõu (taluteenijate) kasutamist.

2. Kohustada Eesti NSV Põllutöö Rahvakomis-
sariaati, partei maakonnakomiteesid ning valla ja
maakonna täitevkomiteesid üle andma tasuta vöö-
randatud ja ostetud põllumajandusmasinad, inven-
tar, kariloomad, ehitused ja vara eeskätt masina-
traktorijaamadele ja hobu-masinriistade laenutus-
punktidele.

Pärast MTJ-de ja hobu-masinriistade laenutus-
punktide vajaduste täielikku rahuldamist ülejääv
osa masinaist, inventarist, kariloomadest ja varast
üle anda maatameeste ja kehviktalunike majapida-
mistele.

Masina-traktorijaamade ja hobu- masinriistade laenutuspunktide taastamisest

1. Kohustada Eesti NSV Põllutöö Rahvakomissa-
riaati, partei maakonnakomiteesid ja maakonna
täitevkomiteesid hiljemalt 1. veebruariks 1945:

a) taastama Eesti NSV territooriumil 23 masina-
traktorijaama vähemalt 10 traktoriga igaühes ja
vähemalt 250 hobu-masinriistade laenutuspunkti
vähemalt 15 hobusega igaühes, võttes aluseks 1941.
a. esimesel poolel kehtinud MTJ-de ja hobu-masin-
riistade laenutuspunktide võrgu;

b) selgitama enne sõda MTJ-dele ja hobu-masin-
riistade laenutuspunktidele kuulunud masinad, in-
ventar ja vara ning korraldama nende kogumist
ja vastuvõttu;

c) teostama hobu-masinriistade laenutuspunktide juhatajate valikut ja kinnitamist.

2. Kohustada kodanikke, kooperatiivseid ja riiklikke organisatsioone, kellede käes on enne sõda MTJ-de ja hobu-masinriistade laenutuspunktide valduses olnud masinaid, inventari ja vara, need tagasi andma MTJ-dele ja hobu-masinriistade laenutuspunktidele.

3. Teha Eesti NSV Riiklikule Plaanikomisjonile ülesandeks ette näha 1945. a. I kvartaali plaanis MTJ-de ja hobu-masinriistade laenutuspunktide jaoks kohalike ehitusmaterjalide, klaasi, naelte ja muude ehitus-taastamistöödeks vajalike materjalide eraldamine.

4. Kohustada maakonna ja valla täitevkomiteede esimehi kindlustama 15. jaanuariks 1945 heina ja muude söötade varumist igas hobu-masinriistade laenutuspunktis määral, mis kindlustab hobuste normaalse söötmise ja ülalpidamise.

5. Teha Eesti NSV Riiklikule Plaanikomisjonile ja Põllutöö Rahvakomissariaadile ülesandeks esitada hiljemalt 20. detsembriks k. a. Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogule ja EK(b)P Keskkomiteele ettepanekud:

- a) MTJ-de juures remonttöökodade, Tartus ja Viljandis traktorite ja põllutöömasinate kapitalremonttöökodade ja Tallinnas traktorite parandustöökoja organiseerimise kohta;
- b) Eesti NSV tööstusettevõtteis traktorite ja põllutöömasinate tagavaraosade ning hobu- ja

käsi põllutööriistade tootmise organiseerimise kohta.

6. Kohustada Eesti NSV Põllutöö Rahvakomissariaati organiseerima 10. jaanuariks 1945. a. 3 kooli traktoristide ettevalmistamiseks ja kuni 1. maini 1945. a. ette valmistada 750 traktoristi.

Maakonna täitevkomiteedel ja MTJ-de direktoritel 25. detsembriks k. a. välja valida ja saata traktoristide koolidesse õpilasi määral, mis vastab Eesti NSV Põllutöö Rahvakomissariaadi jaotusele maakondade järgi.

Maatameeste, kehvik- ja keskmik-talunike abistamisest elu- ja majapidamishoonete taastamisel ja uute ehitamisel ning põllumajandusliku inventari ja kariloomade soetamisel.

Saksa fašistlike vallutajate poolt laostatud Eesti NSV põllumajanduse kõige kiirema taastamise ja maareformi kaudu maad saanud töötava talurahva elu- ja majapidamishoonete ehitamisel abistamise, samuti põllumajandusliku inventari ja kariloomade soetamise eesmärgil kohustada Eesti NSV Põllutöö Rahvakomissariaati, Metsamajanduse ja Puidutööstuse Rahvakomissariaati, Riiklikku Plaanikomisjoni, NSV Liidu Põllumajanduspanga Eesti Vabariiklikku Kontorit, partei maakonnakomiteesid ja maakonna täitevkomiteesid teostama järgmised abinõud:

1. Põllutöö Rahvakomissariaadil koos maakonna täitevkomiteedega määrata kindlaks kord ja organiseerida MTJ-de ja hobu-masinriistade laenu- punktide varustamisest ülejäänud ehituste, põllu- majandusliku inventari ja kariloomade üleandmist maatameeste, kehvik- ja keskmiktalunike maja- pidamistele, kes said maad maareformi kaudu.

Lubada tasuta võõrandatud inventar, tööloomad ja ehitused tasuta üle anda võitluses saksa fašist- like okupantide ja nende käsilaste vastu rindel ja tagalas langenute perekondadele, Isamaasõja inva- liididele, partisanidele, hävituspataljonide võitle- jaile ja komandöridele ning Punaarmee ja Mere- sõjalaevastiku sõjaväelaste (nende tagasitulekuni nende perekondadele).

2. NSV Liidu Põllumajanduspanga Eesti Vaba- riiklikul Kontoril võimaldada taluteenijaile, keh- vik- ja keskmiktalunikele uute majapidamiste elu- majade ja majapidamishoonete ehitamiseks ning sõjategevuse tagajärjel hävinud või mahapõle- tatud majapidamishoonete taastamiseks krediiti kuni 10 000 rublani majapidamise kohta 7 aastaks, samuti anda krediiti loomadeta majapidamistele lehmade ja mullikate ostmiseks kuni 60% ostetud kariloomade hinnast 3 aastaks, võttes laenult 3% aastas.

Lubada Põllumajanduspanga Kontoril, kooskõlas- tatult maakonna täitevkomiteedega, kindlaks mää- rata kehvik- ja keskmiktalunike krediteerimise diferentseeritud normid.

3. Eesti NSV Põllutöö Rahvakomissariaadil koos maakonna täitevkomiteedega organiseerida 1944. a. detsembris ja 1945. aasta jaanuaris 12 000 veise ja vajaliku loomatoidu kokkuostu lehmata kehvik-talunike majapidamistele müümiseks.

4. Eesti NSV Metsamajanduse ja Puidutööstuse Rahvakomissariaadil hiljemalt 1. märtsiks 1945. a. lõpetada ehitusmetsa, numbripuude või valmis-materjali väljaandmine (ehituskohtade lähedusest) aastalangi arvel maareformiga loodud talumaja-pidamistele, kellede maadel puuduvad hooned, samuti töötava talurahva majapidamistele, kellede hooned on põletatud või hävitatud sõjategevuse tagajärjel.

Ehitusmetsa väljaandmist talunike majapidamis-tele teostada nimekirjade järgi, mis on koostatud ja kinnitatud valla täitevkomiteede poolt, järg-miste normide piirides:

- a) eluhoonete ehitamiseks kuni 55 tihumeetrit,
- b) lauda ehitamiseks kuni 30 tihumeetrit,
- c) kõrvalhoonete ehitamiseks kuni 15 tihumeetrit.

5. NSV Liidu Põllumajanduspanga Eesti Vaba-riiklikul Kontoril teostada talunike majapidamis-tele krediidi väljaandmist kasvava metsa ostmi-seks, metskondade poolt väljaantud tunnistuste ja metsasaajate poolt esitatud võlakohustuste alusel.

6. Lubada Metsamajanduse ja Puidutööstuse Rah-vakomissariaadil kasvavat metsa ehitusmaterjaliks välja anda järgmistel tingimustel:

- a) rindel ja tagalas võitluses saksa okupantide

ja nende käsilaste vastu langenute perekondadele ja Isamaasõja invaliididele elu- ja majapidamishoonete taastamiseks ja ehitamiseks — tasuta;

b) maatameeste ja kehviktalunike majapidamiste, samuti Punaarmee ja Meresõjalaevastiku sõjaväelaste perekonnaliikmete, hävituspatallonide võitlejate ja komandöride ning partisanide majapidamiste elu- ja majapidamishoonete taastamiseks ja ehitamiseks — kännurahast 50 protsendi võrra alandatud müügihinnaga;

c) sõjategevuse läbi kannatanud keskmiktalunike majapidamiste elu- ja kõrvalhoonete taastamiseks — kännurahast 25 protsendi võrra alandatud hinnaga.

7. Eesti NSV Riiklikul Plaanikomisjonil 1945. a. I ja II kvartaali plaanis ette näha kohalike ehitusmaterjalide, klaasi, naelte ja muu materjali eraldamine kehvik- ja keskmiktalunike majapidamiste jaoks, kes on maad saanud või kannatanud sõjategevuse läbi, nende elu- ja majapidamishoonete taastamiseks ja uute ehitamiseks.

8. Käesoleva määruse jõustumisega kaotab kehivuse Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus „Maata ja vähese maaga talupoegade uutele põllumajapidamistele hoonete ehitamiseks ehitusmetsa võlgu müümise kohta“ (ENSV Teataja 1940, 49, 569).

Järelevalve käesoleva määruse täitmise üle

panna EK(b)P Keskkomitee sekretäri sm. Puusepa, Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu aseesimehe sm. Alliku ja Eesti NSV Riigikontrolli rahvakomissari sm. Vaha peale.

★

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu ja Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee avaldavad kindlat veendumust, et Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi töötav talurahvas parteiorganisatsioonide ja Tööraha Saadikute Nõukogude juhtimisel oma ennastsalgava tööga saavutavad lähemal ajal tõsiseid edusamme fašistlike vallutajate poolt laostatud Nõukogude Eesti põllumajanduse taastamisel.

A. VEIMER

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu
esimees

N. KAROTAMM

Eestimaa Kommunistliku (bolševike)
Partei Keskkomitee sekretär

Külviplaani viia taludesse talurahva aktiivsel osavõtul!

Milleks külviplaani on vajalik

Praegu valmistatakse ja antakse kätte üle Eesti üksiktaludele külviplaani, mis on koostatud valla täitevkomitee poolt talupidaja nõusolekul ja kinnitatakse talupidaja juuresolekul valla täitevkomitee istungil.

Käesoleva aasta kevadkülv teostatakse kinnitatud plaanide alusel Eesti taludes esmakordselt. Seetõttu on see meie talupidajatele veel uudne asi, kuid kui seda talurahvale paremini tutvustada ja selgeks teha, siis näeb iga talupoeg, et hästi ettevalmistatud, põhjalikult läbiarutatud ja kinnitatud külviplaani on palju hüvesid.

Kõigepealt on plaan teguriks, mis nii talule kui ka valla ja maakonna täitevkomiteele annab kindla eesmärgi, milleni on tarvis tingimata jõuda. Plaan on vahendiks, mis suunab nii üksiktaluniku enda jõudu kui ka valitsusasutuste samme, et kevadkülv oleks hästi ette valmistatud ja mingi ajaolu ei takistaks külvitööde tegelikku teostamist. Plaan on tarvilik, et seemet oleks küllaldaselt varutud ja et see oleks hästi puhastatud, et kõik põllutööriistad oleksid aegsasti remonditud, hobused külvitöödeks hästi söödetud, sööta külvihooajaks varutud jne.

Teiseks näeb külviplaani ette kasvatatavate põllu-

kultuuride kindla vahekorra. See on tähtis nii riiklikult kui ka talupidajale endale kasulik. Kui ta on oma kohustused riigile põllusaaduste kohustusliku müügi alal täitnud, võib ta ülejäägi turustada soodsa hinnaga.

Kolmandaks on külviplaani talupidajale mõõdupuuks, millega ta mõõdab oma töö edukust. Iga maalapike, mille ta jõuab üle plaani täis külvata, tähendab talle suuremat sissetulekut ja hea käekäigu tõstmist.

Kevadkülviplaani kätteandmine talumehele ei tohi mingil tingimusel kujuneda kuivaks, formaalseks toiminguks, vaid see peab olema elav, vastastikusel mõtetevahetuses toimuv sündmus, millega kogu meie talupoegkond aktiveeritakse, tõmmatakse kaasa ja juhitakse nõukogulikule külvile.

Sotsialistlik ühiskond ei tunne plaanitust. Tema majandus ei ole rippuv ühegi üksiku Kröösuse ega trusti või sündikaadi tahtest ega kasuhuvidest, vaid ta arvestab ainuüksi üldsuse, kogu rahva hüvesid ja vajadusi. Vastavalt rahva vajadusile, vastavalt olukorra nõudeile koostatakse plaan mitte ainuüksi tööstuses, vaid ka põllumajanduses. Plaan on juhis, alus, kindlustaja, et meie Nõukogude suur riik ei toodaks üleliia näiteks loomasöödavilja, kuna samal ajal söögiviljast, näiteks rukkist, tuleks nappus. Plaan on suur reguleerija, otstarbekohane, kõiki olulisi vajadusi rahuldav korraldaja ja juhtija.

Tänavune kevadkülv toimub Eestis esimest kor-

da Suure Isamaasõja toetamise ja abistamise tähe all. See seab üles mitmeid eriolusid ja -tingimusi, mida tuleb arvestada ja mõista.

On selge, et plaani täitmine antud oludes on pingeline ülesanne. Sõjaolukorra tõttu on mitmel alal kitsaid kohti: ei ole võimalik rakendada uusi põllutöomasinaid sellises ulatuses, kui oleks vajalik; mees- ja hobutööjõud on vähenenud; väetusainetest saame kasutada ainult omaenda ressursse (fósforiit); kütteõlisid saab piiratud koguses; seemet ja jõusööta on napilt ning tuleb läbi ajada olemasolevate tagavaradega jne.

Raskuste mõjul jätakas ehk mõnigi töötav talupoeg osa maad külvamata või külvaks vilja, mille seemet tal juhtub parajasti olema. Nii võiks tulemus olla aga väga ühekülgne, näit. kogu Eesti kasvataks peamiselt segavilja. Seda aga lubada ei saa. Seepärast tulebki plaan täita, et kindlustada riigi ja rahva varustamist ühtlaselt, vajaduse järgi kõigi viljade ja kultuuridega.

Raskused, mis plaani täitmisel ees seisavad, tuleb ületada. Nõukogude rahvas pole kunagi takistus ega raskusi kartnud. Suure Isamaasõja päevil langes paljudes sakslaste poolt okupeeritud ja hiljem taasvabastatud oblastites meestööjõu ja hobuste arv suuresti, rohkem kui praegu Eesti NSV-s. Kuid kas sellepärast töö seisma või plaan täitmata jäi? Ei, hoopis vastupidi: Nõukogude Liidu põllumajandus andis aastast aastasse suurenevat saaki. Naised töötasid põllul. Nõukogude tagala põl-

luharijad tundsid ja teadsid, et valitsuse ja partei poolt antud plaan tuleb täita, tuleb ületada, hoolimata kannatuste ja raskuste vaevast ja valust. Nii loodi kindel alus Punaarmee tootlustamisele, tihendati tagala ja rinde ühtsust, tugevdati Punaarmee võimsust.

Meie olud pole veel nii halvad kui olid saksa röövvalutajate poolt laastatud Nõukogude Liidu mõnedes läänepiirkondades. Meil pole raskusi, mis poleks hea organiseerimise, peremeheliku suhtumise ja kohalike, enamasti väga suurte ressurside oskusliku kasutamise juures ületatavad.

Patriootlik osa töötavast talurahvast ise näitab eeskuju, avastab võimalusi, mis meie kasutuses seisavad. Keskmik Anton M a r d o Järvamaalt külvab $\frac{1}{2}$ hektaari üle plaani Punaarmee fondi heaks. Kindlasti pole tema ainuke, seda kindlustavad tuhanded ja tuhanded talupojad, kes ruttasid Punaarmee aastapäeva eel oma annetustega Punaarmee fondi näitama oma tänu ja armastust Punaarmee ja tema koosseisus võitleva Eesti Rahvuskorpuse, Eesti fašistlikest orjastajaist vabastaja vastu.

Külviplaan näeb ette külvipinna suurenemist 9% võrra, võrreldes 1944. a. külvipinnaga, kuid see on ikkagi veel suuresti madalam 1939. aasta külvipinnast. Tähendab, peab olema ja ongi täiesti reaalne täita valitsuse ja partei poolt ülesseatud plaan. Esimesed teated plaani rakendamisest kinnitavadki seda.

Säreveres ja Võhmutas on plaan talupidajaile

kätte antud ja talupidajad on kindlad, et nad plaani täidavad. Kui Säreveres algul registreeriti kuni 60%-list seemnevilja puudujääki, siis korduva selgitustöö tagajärjel loobusid talupidajad seemnetagavarade varjamisest ja mahasalgamisest ning siis selgus, et seemet jääb veidi ülegi. Seda saavutati ilma igasuguste surveabinõudeta ja salvede mõõtmiseta, saavutati veenmise, selgitustöö tegemisega.

Milles seisab see selgitustöö?

Näitamises, et nõukogude võim on kindel, püsiv, ainuke seaduslik võim Eestis. Et hitlerlikud rööv-vallutajad ei tõsta enam iialgi oma jalga Eesti pinnale, mille eest hoolitseb Punaarmee, kelle löögihoog on jõudnud juba Stettini, Frankfurdi ja Berliini lähistele. Et nõukogude kord hoolitseb töötava talurahva, Eesti põllumajanduse jõukuse, tõusu ja arendamise eest. Et kes rohkem külvab, see ka endale rohkem lõikab. Normid jäävad samale tasemele, nagu olid 1944. a., ja talupidaja õigus normidest ülejäänud saadused vabal turul realiseerida, tagab põlluharijale väärrika töötasu. Eesti talurahvas mäletab väga hästi saksa okupantide võimutsemise aega, kus iga piimaliitri, iga kanamuna müümine oli valjusti keelatud, sest sakslased tahtsid kõik endale kokku ahnitseda „faaterlandi“ poole saatmiseks.

Nõukogude normiseaduse alusel ei suurene normid mitte haritud põllu hektaaride kohaselt, vaid talud jagunevad normigruppidesse üldsuuruse järgi.

See tähendab, et mida rohkem keegi külvab, seda suurem on saagi osa, mis jääb täiesti tema enda kasutada. Nii on külvipinna suurendamine, saakide tõstmine ka talupidaja enda otseseks huviks ja hüveks. See on loomulikult ka riigi ja kogu rahva hüveks, sest toodangu kasvamine tähendab kogu rahva toitlusolude paranemist ja sidemete kõvendamist töötava talu- ja linnarahva vahel.

Kindlalt tuleb vastu astuda igasugusele vastuagitatsioonile, loiduse ja ükskõiksuse meeleolule. Kindlalt tuleb vastu töötada igasugustele kulakute ja hallparunite sabotaažipüüetele vähendada külvipinda. Valla parteiorganisaatorid, kommunistlike noorte organisaatorid, kogu valla aktiiv peavad valvama selle eest, et iga maalapike oleks üles künatud. Tarbe korral tuleb kulakut sundida oma põldu harima, kui ta ise seda ei tee. Tuleb kogu aeg pidada meeles, et tänavukevadine külv on võidukülv. Iga kilo vilja, iga liiter piima, iga nael liha on meie kodumaa jõukuse suurendajaks, on meie ja Punaarmee võimsuse tõstjaks, on lõpliku ja võiduka rahu lähendajaks. Põllumees, olgu ta mees või naine, külvab oma isa, poja, venna, mehe heaks, kes võitlevad Eesti Rahvuskorpuses, tema kiirema kojutuleku, maailma rahvaste vabadust vihkava ja hävitava fašismi kiirema hävitamise heaks. Meie ei võitle üksi ja meie ei külva üksi. Kõik Nõukogude Liidu rahvad külvavad samade lootuste, samade soovide ja unistustega nagu meiegi. Enamgi: meie hea külv ja rikkalik saak aitavad kaasa kõigi nende

rahvaste vabastamiseks, kes veel kas on Saksa-
maa ikke all või ootavad Saksamaale veetuina ja
küüditatuina oma vabastamist, aega, millal nad
saavad vabade inimestena pöörduda tagasi oma
kodumaale.

Külviplaani täites, põllupinda suurendades kõr-
geid saake lõigates liituvad ja ühtivad üksiku
isiku kasud üldiste riiklike ja majanduslike huvi-
dega. Need on põhilähtekohad, millede tundmisele
tuleb viia iga üksik töötav talupoeg külviplaani
kätteandmisel.

Külviplaani täitmist ja ületamist raskendavad
asjaolud on võrdlemisi väikesed, nad on ühisel jõul
ületatavad, nagu sellest juba tulevad esimesed
teated kogu vabariigist. Niipea kui oskame külvi-
plaani teha talurahva enda asjaks, niipea kui suu-
dame külviplaani ümber tõmmata kogu rahva, muu-
tub plaani täitmine täiesti reaalseks. Kõikide kaa-
satulek on tingimata vajalik, sest meil on nõrku
kohti, on puudulikult varustatud majandeid, keda
saame edasi viia ja abistada ühiskondliku, vastas-
tikuse abiandmise teel. Selleks on meil aga kõik
võimalused olemas ja valitsus on loonud selleks
kõik eeldused seemnete laenutamise korralduse,
tööjõu jaotamise ja muude korraldustega.

Külviplaani on seadus, on tööjuhis. See pole aga
seadus ainuüksi täitevkomitee esimeestele, hobu-
laenutuspunkti juhatajaile, külavolinikele ja teis-
tele Nõukogude aparatuuris töötajaile. Ei, see on
tööjuhis kogu töötavale talurahvale. Täheandab,

selle juhise elluviimine on kogu maarahva ühine ülesanne, sellepärast on täiesti endastmõistetav, et plaani täitmisele tõmmatakse juba algusest peale kaasa kogu töötav talurahvas. See peab toimuma külviplaani kätteandmisel, kuid ei tohi sellega lõppeda. Niikaua kui kestab kevadkülv, tuleb võidelda ja töötada külviplaani täitmise ja ületamise, viimase kui põllulapi kündmise ja külvamise eest.

Külviplaani täitmise ettevalmistamises ja plaani täitmisel seisab meie töötava talurahva tuleproov. Kõiki hulki kaasa tõmmates ja aktiveerides saavutatakse kindlasti eesmärk: täidetakse ja ületatakse 1945. a. kevadkülviplaan.

O. PALGI.

EK(b)P KK Põllumajandusosak. juhataja

Vestluste kava

1945. a. kevadkülv i ülesannetest

1. Rahvusvaheline olukord, milles toimub kevadkülv Eesti NSV-s 1945. aastal.

2. Maareformi kiire lõpuleviimine ja rahvavaenlastelt ning saksa okupantide käsilastelt loomade ja inventari äravõtmine on tähtsaim tingimus kevadkülv i eeskujulikuks läbiviimiseks.

3. Külviplaani tähtsus ja selle viimise vajadus igasse talusse.

4. Mis on vaja kevadkülv i plaani täitmiseks:

a) tähtajaks lõpetada põllutöomasinate ja -riistade remont;

b) leida vajalik seemnematerjal kevadkülv iks — abinõud seemneküsimuse lahendamiseks;

c) läbi viia kõik EK(b)P KK VI pleenumi otsustes ettenähtud abinõud viljakuse tõstmiseks — alla kriipsutada, et kevadkülv i edu otsustab tema lõpp.

5. Sotsialistlik töövõistlus — kevadkülv i kiire teostamise tingimus.

Kirjandus

1. NSVL Rahvakomissaride Nõukogus ja UK(b)P Keskkomitees. Selles määruses on toodud põllumajanduslike tööde plaan, on näidatud, missugused abinõud on vaja läbi viia kevadkülvi teostamiseks kõige lühema ajaga, on märgitud, kuidas tõsta kõigi põllumajanduslike kultuuride viljakust. See määrus on ilmunud „Rahva Hääles“ nr. 50 — 2. märtsil s. a.

2. Sm. Benediktovi — NSVL põllutöö rahvakomissari artikkel „Massilis-poliitilisest tööst maal ühenduses 1945. a. kevadkülvi ettevalmistusega.“

See artikkel on ilmunud ajakirjas „Sputnik agitator“ nr. 3—4 1945. a. ja ajakirjas „Propagandist“ nr. 3—4 1945. a.

4. Sm. N. Karotamme kõne Tallinna linna parteiaktiivi koosolekul: „Eestimaa K(b)P KK VI pleenumi kokkuvõtted“. „Rahva Hääle“ nr. 77 — 3. apr. s. a., „Sovetskaja Estonia“ 1. apr. s. a.

5. „Pravda“ juhtkiri „Massilis-poliitiline töö maal“, ilmunud „Rahva Hääles“ 22. märtsil s. a., „Sovetskaja Estonias“ 21. märtsil s. a.

SISUKORD

	Lhk.
Massiline agitatsioonitöö kevadkülvi ettevalmistamise ja läbiviimise perioodil	3
Kõik jõud tänavuse kevadkülvi heaks ettevalmistamiseks. EK(b)P Keskkomitee sekretäri sm. N. Karotamme kõne Läänemaa valdade esindajate maakondlikul koosolekul Haapsalus 18. veebruaril 1945. a.	16
Eesti NSV-s 1945. aasta kevadkülviks ettevalmistamise käigust. Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu esimehe sm. A. Veimeri aruanne EK(b)P KK VI Pleenumil	53
Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee määrus nr. 90, 6. veebruarist 1945. a., kevadkülvi ettevalmistamise ja läbiviimise kohta Eesti NSV taludes 1945. a.	81
Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee määrus nr. 380, 14. detsembrist 1944. a., Eesti NSV Ülemnõukogu 1944. a. 17. septembri seaduse „Saksa okupantide poolt äravõetud maa tagasiandmise kohta Eesti NSV talupoegadele“ täitmise käigu ja Eesti NSV põllumajanduse taastamise esmajärjekordsete abinõude kohta	101
Külviplaan viia taludesse talurahva aktiivsel osavõtul! O. Palgi, EK(b)P KK Põllumajandusosak. juhataja	110
Vestluste kava 1945. a. kevadkülvi ülesannetest	118
Kirjandus	119

Rbl. 2.—

A A

15826

11727i

Весенний сев и задачи агитаторов.

На эстонском языке